

UCHWAŁA NR XXI/159/17
RADY MIEJSKIEJ W SZEPIETOWIE

z dnia 9 lutego 2017 r.

w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo do 2020 roku.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, zm. poz.1579) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo do roku 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szepietowa.

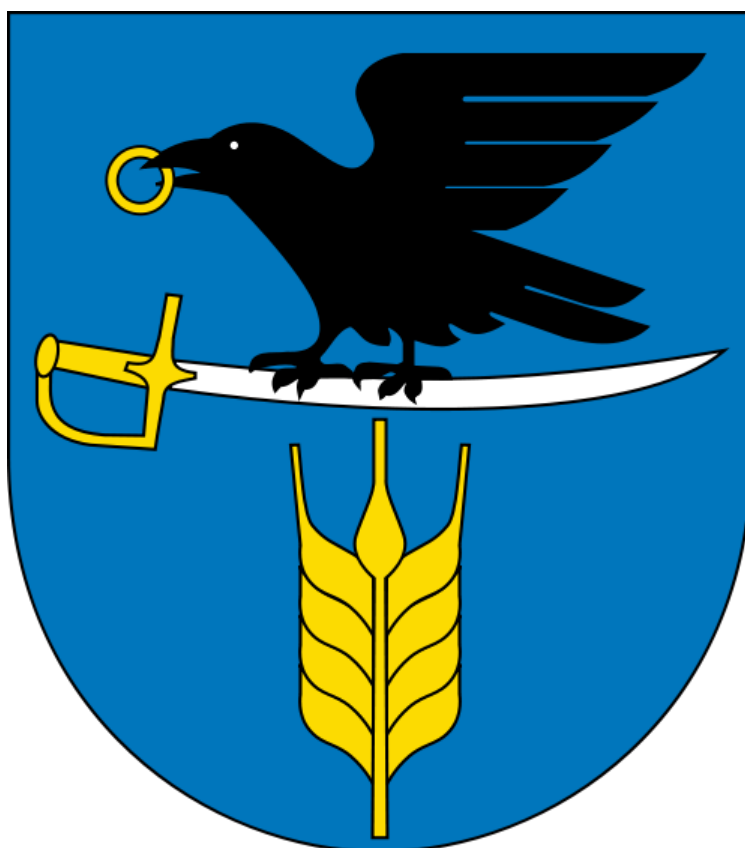
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Sławomir Czarkowski

Załącznik Nr 1

do uchwały Nr XXI/159/17 Rady
Miejskiej Szepietowa z dnia 9 lutego
2017 r.

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY SZEPIETOWO
do 2020 roku**

Urząd Miejski w Szepietowie
Szepietowo 2017

SPIS TREŚCI

I Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	3
II Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy Szepietowo.....	5
2.1 Położenie, powierzchnia, ludność	5
2.2 Środowisko przyrodnicze	8
2.3 Środowisko kulturowe.....	15
2.4 Zagospodarowanie przestrzenne.....	18
2.4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska.....	18
2.4.2 Infrastruktura techniczna	20
2.4.3 Własność nieruchomości	33
2.4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	34
2.4.5 Identyfikacja problemów	35
2.5 Gospodarka.....	35
2.5.1 Struktura podstawowych branż.....	35
2.5.2 Rolnictwo.....	36
2.5.3 Gospodarka leśna	39
2.5.4 Przemysł i usługi.....	40
2.5.5 Identyfikacja problemów	41
2.6 Sfera społeczna	42
2.6.1 Demografia Gminy Szepietowo.....	42
2.6.2 Oświata w Gminie Szepietowo.....	46
2.7 Budżet Gminy 2013-2019	52
III Zadania polegające na poprawie sytuacji na terenie Gminy Szepietowo.....	534
3.1 Kierunki rozwoju Gminy Szepietowo	54
3.2 System komunikacji i infrastruktura techniczna	55
3.3 Infrastruktura społeczna	57
IV Powiązanie projektów z innymi działaniami.....	59
V Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.....	62
VI Plan inwestycyjny na lata 2016 – 2020.....	64
VII System wdrażania.....	66
VIII Sposoby monitorowania	66

I Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo jest teren leżący w granicach administracyjnych Gminy Szepietowo. Niniejszy dokument stanowi utworzenie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo do 2020 roku. Tematycznie dotyczy on wszystkich sfer życia. Zostały w nim wskazane kierunki rozwoju gminy, zidentyfikowane problemy mające negatywny wpływ na jej rozwój i życie mieszkańców, określone zadania, które należy zrealizować, aby te problemy rozwiązać.

Plan Rozwoju Lokalnego stanowi podstawę programowania projektów współfinansowanych z udziałem Funduszy Strukturalnych. Wykazuje inwestycje, które będą zgłaszane do dofinansowania z Funduszy Strukturalnych oraz projekty, które gmina będzie realizować poza funduszami, a które mają znaczenie dla jej rozwoju.

Informacje zawarte w planie mają na celu przedstawienie aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy Szepietowo oraz ukazują kierunki rozwoju gminy w kontekście korzystania z funduszy unijnych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo opracowany został przy szerokim zaangażowaniu społeczności lokalnej. Wszystkie problemy nurtujące na co dzień Gminę i jej mieszkańców oraz sposoby ich rozwiązywania były szczegółowo omawiane i dyskutowane na sesjach Rady Gminy Szepietowo oraz na zebraniach wiejskich organizowanych we wszystkich Sołectwach Gminy. Przy opracowywaniu planu były bardzo pomocne następujące dokumenty strategiczne:

1. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.
2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 - 2020
3. Strategia Rozwoju Powiatu Wysokomazowieckiego 2002 – 2015
4. Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Wysokomazowieckiego na lata 2007 – 2013
5. Strategia Rozwoju Gminy Szepietowo do roku 2010 – Szepietowo 2001 r.
6. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szepietowo – Uchwała Nr IV/14/11 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 24 stycznia 2011 r.
7. Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Szepietowo na lata 2009 – 2012 – uchwała Nr XXIX/208/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 25 marca 2010 r.
8. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szepietowo na lata 2013 – 2016 – Uchwała Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 28 grudnia 2012 r.
9. Program Opieki nad Zabytkami Gminy Szepietowo – sierpień 2007 r. – Uchwała Nr XIII/86/07 Rady Gminy Szepietowo z dnia 28 grudnia 2007 r.
10. Program Ochrony Środowiska Powiatu Wysokomazowieckiego do roku 2015 z perspektywą 2016 – 2019
11. Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Wysokomazowieckiego na lata 2009 – 2012

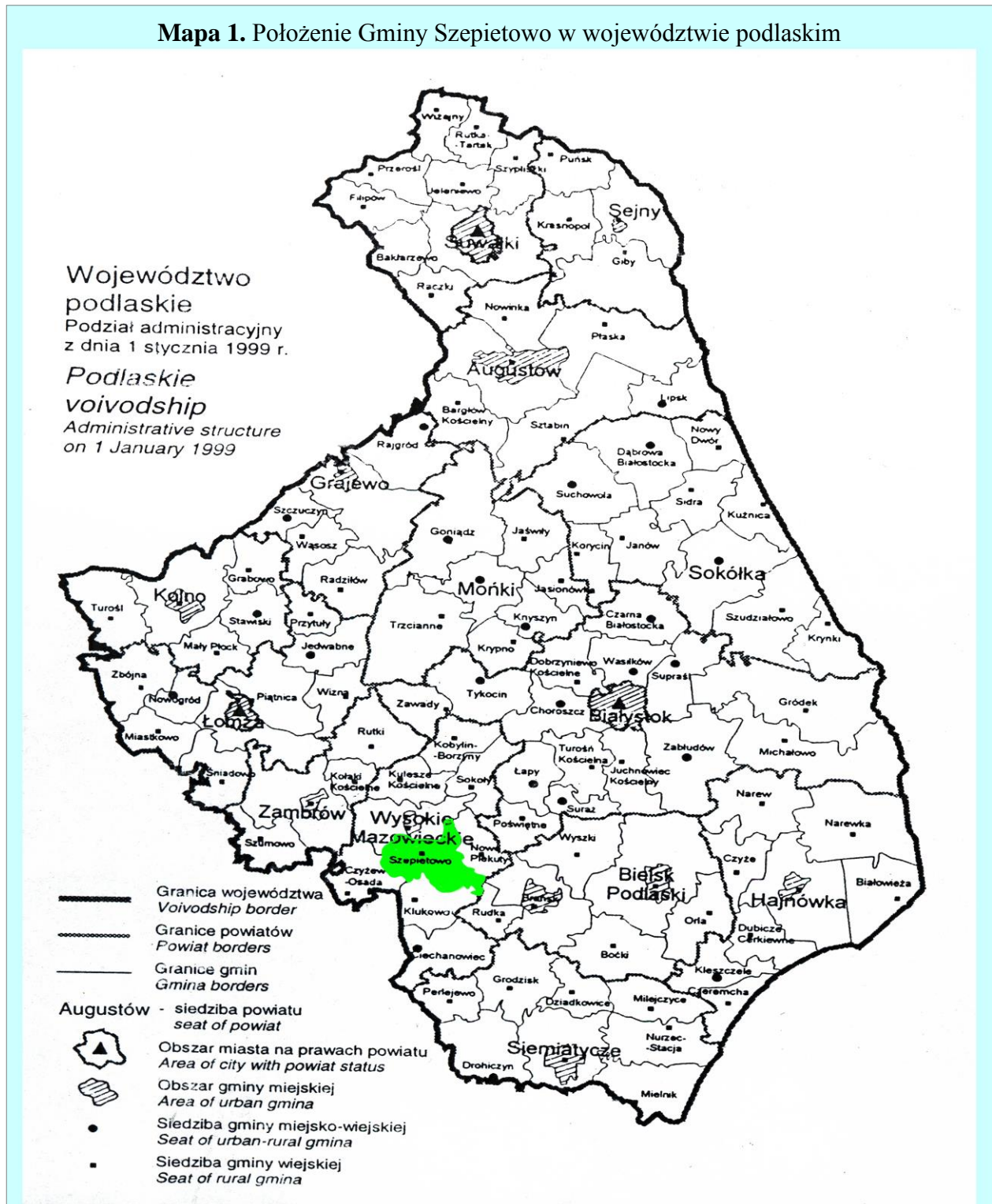
Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo ma charakter otwarty i będzie

uszczegóławiany przez Radę Gminy po zasięgnięciu opinii Komisji ds. Rozwoju Gospodarczego i Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska w zależności od corocznie uchwalanego budżetu, zawartych umów z powiatem, sejmikiem wojewódzkim, wojewodą oraz od wielkości środków pomocowych.

II Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy Szepietowo

2.1 Położenie, powierzchnia, ludność

Mapa 1. Położenie Gminy Szepietowo w województwie podlaskim

Gmina Szepietowo położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego. Tereny gminy to rozległa równina pokryta łąkami i polami uprawnymi (ponad 75% pow.). Lasy stanowią 17,62 % powierzchni. Przez gminę przepływają liczne ciek wodne odprowadzające wody do rzeki Nurzec i Brok.

Gmina Szepietowo należy od 1 stycznia 1999 r. do powiatu wysokomazowieckiego. Graniczy od południowego zachodu z Gminą Czyżew, od północy z Gminą Wysokie Mazowieckie, od wschodu z Gminą Nowe Piekuty, w części południowej z Gminą Klukowo i z Gminą Brańsk należącą do powiatu bielskiego. Jest gminą miejsko – wiejską, tzn. w jej skład wchodzi miasto oraz wsie.

Gmina Szepietowo ma powierzchnię 15 912 ha i ma 7259 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 48 osób / km² i jest ona mniejsza od średniej gęstości zaludnienia w województwie podlaskim wynoszącej 59 osób/km², zaś większa od średniej gęstości zaludnienia w powiecie wynoszącej w tym przypadku 45 osób/km². Gmina Szepietowo należy do najgęściej zaludnionych gmin wiejskich w województwie.

Sieć osadniczą w gminie tworzy 48 sołectw. Największą miejscowością, będącą zarówno siedzibą gminy jest Szepietowo (od 1 stycznia 2010 r. posiadające prawa miejskie) o liczbie mieszkańców 2284.

Tabela 1. Wykaz sołectw Gminy Szepietowo

Sołectwo	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Szepietowo	2338	2337	2320	2287	2271	2262
Szepietowo-Wawrzyńce	455	448	436	436	440	435
Dąbrówka Kościelna	378	379	373	372	370	368
Wojny-Szuby-Włociańskie	267	272	269	262	259	252
Wyliny-Ruś	215	213	216	217	216	211
Pułazie-Świerze	192	187	182	176	181	180
Wojny-Pogorzel	191	188	182	182	177	179
Dąbrowa-Łazy	178	167	163	165	164	160
Dąbrowa-Moczydły	165	164	161	158	158	154
Średnica-Maćkowięta	167	159	155	157	152	148
Średnica-Pawłowięta	139	144	144	146	146	148
Szepietowo-Janówka	129	127	129	130	131	138
Nowe Warele	144	143	143	137	137	136
Dąbrowa-Dołęgi	121	118	116	114	115	113
Nowe Gierałty	95	97	97	100	104	109
Nowe Zalesie	126	128	125	123	113	108
Wojny-Pietrasze	111	113	113	112	111	107
Włosty-Olszanka	115	115	116	112	108	106
Stary Kamień	112	107	106	105	104	102

Sołectwo	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wojny-Piecki,	97	96	100	99	99	98
Dąbrowa-Zabłotne	92	99	97	98	98	98
Szepietowo-Żaki	93	95	92	93	93	93
Szybory-Andrzejewięta	88	89	87	89	89	93
Warele-Filipowicze	83	84	86	85	86	87
Wojny-Szuby-Szlacheckie	84	86	86	85	89	86
Dąbrowa-Wilki	90	89	88	86	85	85
Dąbrowa-Kaski	84	83	81	81	79	78
Szepietowo-Podleśne	82	82	80	77	78	77
Wojny-Izdebnik	82	78	77	76	74	77
Jabłoń-Samsony	72	73	70	70	70	71
Plewki	68	70	72	71	70	67
Moczydły-Jakubowięta	66	65	65	66	66	66
Moczydły-Stanisławowięta	63	63	62	62	64	62
Szybory-Włodki	62	66	61	59	60	60
Wojny-Wawrzyńce	63	61	58	59	59	59
Nowe Szepietowo-Podleśne	59	60	60	59	59	59
Kamień-Rupie	61	65	65	64	63	56
Średnica-Jakubowięta	63	65	64	60	56	55
Dąbrowa-Gogole	56	49	49	50	50	54
Jabłoń-Kikolskie	55	54	53	52	52	53
Dąbrowa-Bybytki	60	59	57	55	53	51
Wyszonki-Posele	49	46	46	46	48	48
Stawiereje-Michałowięta	47	47	46	48	44	44
Stawiereje-Poldleśne	44	43	42	43	39	44
Szybory-Jakubowięta	45	43	42	41	41	43
Wojny-Krupy	43	42	41	40	40	38
Dąbrowa-Tworki	33	31	29	28	28	29
Pułazie-Wojdyły	16	14	13	13	12	12
RAZEM	7538	7503	7415	7346	7301	7259

Ludność Gminy rozmieszczona jest nierównomiernie. Szepietowo liczące 2 262 mieszkańców stanowi jej największy ośrodek, czyli ok. 30 % ogółu. Drugą co do wielkości jednostką osadniczą jest Szepietowo-Wawrzyńce, liczące 435 mieszkańców (ok. 5,99%), trzecią Dąbrówka Kościelna – 368 mieszkańców (5,06%).

2.2 Środowisko przyrodnicze

a) Użytkowanie gruntów

Gmina Szepietowo ma charakter typowo rolniczy. Jej całkowita powierzchnia wynosi 15 912 ha, z tego wg danych GUS w 2014 r. było:

- użytki rolne ogółem: 11 802 ha (74,0% powierzchni), z czego:
  - grunty orne: 9 828 ha (61,7% powierzchni)
  - łąki: 1 160 ha (7,3% powierzchni)
  - pastwiska: 792 ha (4,9% powierzchni)
  - sady: 22 ha (0,1% powierzchni)
- lasy: 2 760 ha (17,3% powierzchni)
- grunty pozostałe, tj. tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe, wody, itp.: 1 350 ha (8,7% powierzchni).

Największe tereny leśne znajdują się w południowo - wschodniej części gminy w okolicy wsi Wyliny - Ruś.

Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Szepietowo zmienia się. Sukcesywnie zmniejsza się powierzchnia użytków rolnych. Obniża się również powierzchnia gruntów ornych, a na podobnym poziomie utrzymuje się powierzchnia użytków zielonych (łąk i pastwisk). W ostatnich latach na gruntach ornych zwiększyła się powierzchnia upraw kukurydzy na paszę oraz mieszanek traw z roślinami motylkowymi. Tendencje te są bardzo korzystne z punktu widzenia ochrony przyrody i krajobrazu oraz poprawy stosunków wodnych. Powierzchnia lasów nie znacznie się zwiększa.

Gmina Szepietowo charakteryzuje się przewagą gleb bardzo dobrych i dobrych. Dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów glebowych pszennych dobrych lub pszenno - żytnich (gleby brunatne i czarne ziemie). Obok nich występują gleby IV klasy bonitacyjnej, charakteryzujące się takim samym składem mechanicznym, lecz nieco gorszymi warunkami wodno - powietrznymi. Największa ich koncentracja występuje w rejonie wsi: Włosty - Olszanka, Plewki, Dąbrowa - Dołęgi, Dąbrowa - Zabłotne i Szepietowo - Wawrzyńce. Do gleb chronionych z mocy stosownej ustawy należą również grunty o średnio korzystnych warunkach dla intensyfikacji rolnictwa, głównie żytnie dobre z małym udziałem żytnio - ziemniaczanych (Wyliny - Ruś, Dąbrówka Kościelna).

Na terenie gminy grupa gleb słabszych (gleby brunatne i biellicowe) występuje w znaczącej mniejszości i płatowo. Wśród gleb o gorszych warunkach dla rolnictwa wyróżnia się gleby V klasy bonitacyjnej, należące do kompleksów zbożowo - pastewnego i żytnio - ziemniaczanego (m.in. na terenie sołectw: Wojny - Wawrzyńce, Wojny - Krupy) oraz VI klasy bonitacyjnej: kompleksy żytnio - łubinowe (m.in. w Dąbrowie - Moczydłach).

Gleby z klasy V i VI, z uwagi na dużo mniejszą przydatność do celów rolniczych w stosunku do wyższych klas bonitacyjnych, powinny być w pierwszej kolejności wykorzystywane na cele nierolnicze.

Z uwagi na znaczącą przewagę gleb o wysokiej bonitacji, gruntów kwalifikujących się do zalesień jest niewiele. Występują one głównie we wsi Dąbrowa- Moczydły.

b) Klimat

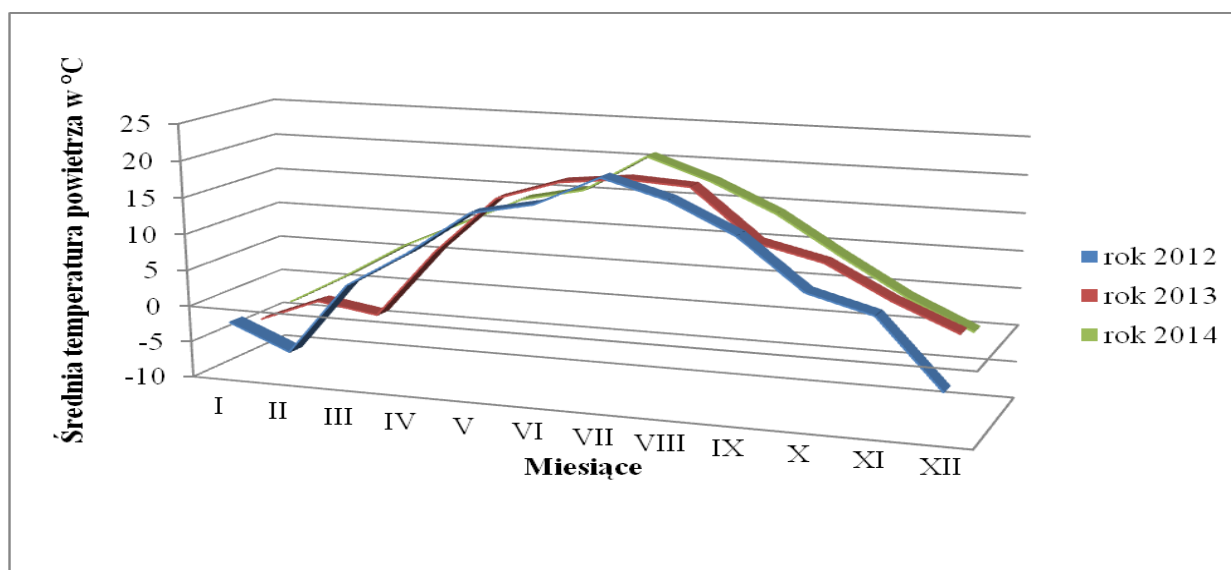
Teren gminy znajduje się w północnej części regionu klimatycznego mazowiecko - podlaskiego, przy granicy z regionem mazurskim. Średnia temperatura roczna wynosi $+8^{\circ}\text{C}$, temperatura lipca $+19^{\circ}\text{C}$ a temperatura stycznia $-3,5^{\circ}\text{C}$. Opad roczny kształtuje się na poziomie 550 - 580 mm. Okres wegetacyjny trwa około 205 dni, a okres bez przymrozków 160 dni. W związku z ociepleniem klimatu wyraźnemu skróceniu uległ okres zalegania pokrywy śnieżnej. Dominują wiatry z kierunku zachodniego i południowo - zachodniego. Średnia roczna prędkość wiatru zawiera się między 3 i 4 m/s.

Przewaga wpływów kontynentalnych zaznacza się także w średniej miesięcznej temperaturze minimalnej przy powierzchni gruntu, która w miesiącach listopad - kwiecień jest zazwyczaj niższa niż 0°C . Ujemne temperatury są szczególnie niebezpieczne dla wzrostu upraw w miesiącach wiosennych (marzec – kwiecień).

Tabela 2. Średnia dobowa temperatura powietrza w $^{\circ}\text{C}$ w Gminie Szepietowo

Miesiąc												
Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2012	-2,5	-6,0	4,0	9,0	14,9	16,6	20,6	18,2	14,2	7,6	5,3	-3,8
2013	-4,0	-0,7	-2,0	7,6	15,4	18,1	19,0	18,5	11,7	9,7	5,3	1,7
2014	-3,3	1,2	6,1	9,9	13,8	15,6	20,7	17,8	14,0	8,8	3,9	0,0

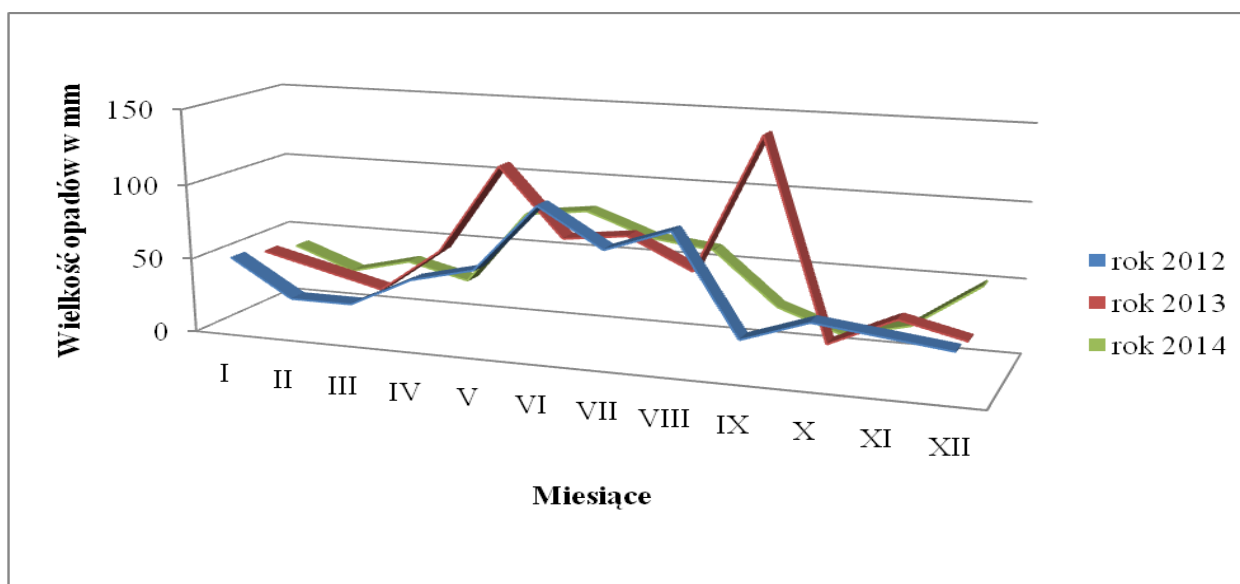
Wykres 1. Średnia dobowa temperatura powietrza w $^{\circ}\text{C}$ w Gminie Szepietowo

Tabela 3. Średnie miesięczne opady (w mm) na terenie Gminy Szepietowo

Miesiąc												
Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2012	50	25	25	45	55	100	75	90	25	40	35	30
2013	45	35	25	55	115	70	75	55	145	15	35	25
2014	40	25	35	25	75	80	65	60	25	10	20	50

Wykres 2. Średnie miesięczne opady (w mm) na terenie Gminy Szepietowo

c) Geomorfologia i stosunki wodne

Teren Gminy Szepietowo znajduje się w zachodniej części Niziny Podlaskiej, w mezoregionie Wysoczyzna Wysokomazowiecka (843.35 wg podziału Kondrackiego 1988).

Przypowierzchniowa warstwa ziemi jest zbudowana przez czwartorzędowe utwory pochodzenia polodowcowego: podstokowe stożki napływowe zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału podlaskiego, w stadium schyłkowej erozji (w części centralnej), wysoczyzny morenowe (w części północnej), równiny erozyjno - denudacyjne. Lokalnie występują utwory akumulacji rzecznej w dolinach erozyjnych, zagłębienia wytopiskowe i torfowiska. Pod osadami czwartorzędowymi znajdują się ropy i piaski pochodzące z miocenu, pod nimi morskie osady kredowe i jurajskie. Platforma prekambryjska rozpoczyna się na głębokości 1000-1500 m i opada w kierunku południowo - zachodnim.

Powierzchnia gminy opada łagodnie w kierunku południowym. Najwyżej położone punkty gminy znajdują się w okolicach wsi : Dąbrowa-Moczydły (161,5 m npm), Szymbory-Włodki (159,5 m npm) i Kolonii Wojny- Piecki (158,1 m npm), a najniższy w korycie rzeki

Mień na granicy gminy (120,5 m npm). Morfologicznie cały obszar położony jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej pagórkowatej, o wysokościach względnych dochodzących do 14 m i spadkach terenu do max 5%.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy odwadniany jest przez kilkadziesiąt małych cieków wodnych, rowy melioracyjne i uregulowaną rzekę Mień odprowadzających wody do Nurca i Broku (dorzeczy Bugu). Na terenie gminy nie ma zbiorników naturalnych. Istniejące zbiorniki to - kilkanaście stawów (dawne glinianki), sadzawki i zbiorniki przeciwpożarowe, torfianki (Jabłoń - Kikolskie). Dział wodny między dorzeczem Broku i Nurca przebiega na linii Dąbrowa - Kity - Kolonia Dąbrowa - Wilki – Dąbrowa - Moczydły – Szepietowo - Podleśne - Szepietowo - Stare Brzózki – Szymbory - Jakubowięta.

Wody podziemne zalegają płytko, nierzadko 0,5-1,0 m ppt., a w zimowo - wiosennej porze roku na powierzchni terenu. Wynikiem płytkiego pierwszego poziomu wodonośnego jest duża ilość stawów i sadzawek. Zasobność wód w utworach czwartorzędowych jest niska. Teren gminy należy do obszarów o okresowym deficycie wody dla potrzeb rolnictwa. Mineralizacja płytkich wód gruntowych zawiera się między 0,15-0,60 g/L i rośnie z głębokością. Wody solankowe (chlorkowe) zalegają w utworach z górnej kredy. Wody hydrotermalne zalegają bardzo głęboko - np. wody o temperaturze 50°C na głębokości ok. 2500 m ppt. Ich eksploatacja jest nieopłacalna.

d) Charakterystyka geologiczna

Na terenach rolniczych dominują gleby na podłożu mineralnym: płowe i brunatne wytworzone z glin morenowych i piasków gliniastych mocnych (kompleks pszenno - buraczany). W płytkich obniżeniach terenowych i pod ciekami wodnymi spotyka się formy z oglejeniem. W przewodnionych obniżeniach terenowych występują gleby organogeniczne: torfowe, torfiaste i murszaste wytworzone z torfów niskich oraz czarne ziemie bagienne (dolina rzeki Mień). Pod lasami stwierdzono gleby płowe i brunatne w przypadku drzewostanów liściastych (lasy głównie w południowej części gminy) oraz bielcowe i rdzawe porośnięte przez drzewostany iglaste (w północno - wschodniej i zachodniej części gminy). Lokalnie pod lasami występują gleby inicjalne, o bardzo małej miąższości warstwy próchnicznej. Sporadycznie występują gleby torfowe z torfów wysokich i przejściowych (okolice wsi Jabłoń - Kikolskie). Na obszarach zabudowanych i komunikacyjnych powierzchnia ziemi oraz gleba zostały znacznie przekształcone, często w sposób uniemożliwiający zdiagnozowanie pierwotnie występującej gleby i skały macierzystej.

Surowce mineralne obejmują surowce budowlane w postaci żwirów, piasków i pospółek eksploatowanych na niewielką skalę w okolicach Średnicy - Jakubowięta, Dąbrowa - Wilki, Wylin - Rusi i Dąbrowy - Zabłotne (liczne drobne odkrycia o powierzchniach od kilku do kilkudziesięciu m²) oraz złoża gliny w znacznej części wyeksploatowane i znajdujące się w trakcie rekultywacji między Szepietowem i Średnicą - Pawłowięta. Złoża gliny o dobrej

jakości, ale nienadające się do eksploatacji ze względu na zalegające nad nimi użytki rolne z glebami wysokich klas podlegających ochronie występują prawdopodobnie w wielu miejscach w gminie.

e) Lasy Gminy Szepietowo oraz ogólna charakterystyka szaty roślinnej

Lasy zajmują 2760 ha – 17,3 % powierzchni gminy. Na lasy państwowe przypada 1540 ha, a na lasy niepaństwowe 1220 ha.

Dominują drzewostany na siedliskach grądowych, często z naturalnymi dla tych siedlisk gatunkami drzew (dąb szypułkowy, grab, lipa), w wielu miejscach z dosadzeniami sosny zwyczajnej. Dość liczne są lasy na siedliskach cisowych i lęgowych, z olszą czarną, jesionem, topolami i wierzbami. Domieszkowo w lasach występują świerk, modrzew, brzoza brodawkowata i omszona, wiąz polny, sporadycznie dąb bezszypułkowy, a wyjątkowo jarząb szwedzki. Na drzewach występują licznie różne gatunki porostów, co świadczy o wysokiej czystości powietrza i pośrednio o dobrym stanie środowiska.

Znaczne rozdrobnienie lasów i mozaikowość siedlisk utrudnia prowadzenie racjonalnej i nowoczesnej gospodarki leśnej, w tym wykrywanie zagrożeń gradacjami szkodników, ochronę przed pożarami i zaśmiecaniem oraz właściwe dolesienia - dostosowane do siedliska. Rozdrobnienie wpływa na zmniejszenie liczby „leśnych” gatunków roślin i zwierząt i ułatwia przenikanie gatunków obcych.

W leśnictwie Wyliny - Ruś duży jest udział drzewostanów w średnich i starszych klasach wieku, a w małych lasach niepaństwowych dominują drzewostany młode. Na terenie gminy występuje ponad 290 gatunków roślin naczyniowych, w tym 55 drzew, krzewów i krzewinek. Potencjalne znaczenie gospodarcze ma 20-30% stwierdzonych gatunków. Z tej grupy roślin ochronie prawnej w stanie dzikim podlegają:

Tabela 4. Rośliny prawnie chronione na terenie Gminy Szepietowo

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Występowanie	Uwagi
1.	Widłak jałowcowaty	Lycopodium annotinum	Wilgotne lasy	Ur. Wyliny
2.	Widłak goździsty	Lycopodium clavatum	Lasy iglaste	Ur. Wyliny
3.	Goździk kartuzek	Dianthus cartusianorum	Suche łąki	
4.	Goździk kropkowany	Dianthus deltoides	Łąki	
5.	Kopytnik pospolity	Usum europaeum	Lasy liściaste	
6.	Przylaszczka pospolita	Hepatica nobilis	Lasy liściaste	Wyliny
7.	Porzeczka czarna	Ribes nigrum	Wilgotne lasy	
8.	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	Lasy (Szepietowo)	
9.	Wawrzynek wilczęłyko	Daphne mezereum	Lasy (Wyliny)	

10.	Kruszyna	Frangula alnus	Lasy, często	
11.	Pomocnik baldaszkowaty	Chmaphila umbellata	Lasy iglaste	Wyliny
12.	Barwinek pospolity	Yinca minor	Lasy	Zdziczały
13.	Marzanka wonna	Asperula odorata	Lasy liściaste	Wyliny
14.	Kalina koralowa	Yiburnum opulus	Lasy, brzegi wód	
15.	Konwalia majowa	Convallaria majalis	Lasy	
16.	Podkolan biały	Platanthera bifolia	Łąki, wilgotnelasy	
17.	Storczyk szerokolistny	Orchis latifolia	Wilgotne łąki	dol. rz. Mianka
18.	Kruszczyk szerokolistny	Epipactis helleborine	Wilgotne lasy	Wyliny Ruś

f) Ogólna charakterystyka fauny

Na terenie Gminy Szepietowo występuje co najmniej 150 - 180 gatunków zwierząt kręgowych, w tym 120 - 150 gatunków ptaków.

Tabela 5. Ptaki na terenie Gminy Szepietowo

L.p.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Status lęgowy	Miejsce występowania
1.	Accipiter gentilis	Jastrząb	Lęgowy	Lasy (Wyliny–Ruś, Dąbrowa-Dołegi)
2.	Alcedo attis	Zimorodek	Lęgowy, zimujący	Dolina rzeki Mianka
3.	Circus aeruginosus	Błotniak stawowy	Zalotujący	Pola, łąki
4.	Dendrocopos medius	Dzięcioł średni	Lęgowy	Grądy Wyliny - Ruś
5.	Pryocopus martius	Dzięcioł czarny	Lęgowy	Średnica- Pawłowięta
6.	Grus grus	Żuraw	Lęgowy	Ol s Szepietowo- Podleśne, Dąbrowa- Zabłotne
7.	Lullula arborea	Skowronek borowy	Lęgowy	Suche bory Wyliny - Ruś

Wśród ssaków występują: kret, jeź wschodni, zając, piżmak, bóbr syberyjski, lis, kuna, łasica, łoś, sarna i dzik.

Płazy i gady reprezentowane są przez żabę wodną, żabę trawiastą, ropuchę szarą i jaszczurkę zwinkę.

Do gatunków chronionych zwierząt bezkręgowych na terenie gminy należą:

- niektóre gatunki ważek (Odonata),
- wszystkie tęczniki (Calosoma spp.),
- biegacze (Carabus spp.),
- trzmiele (Bombus spp.).

Wśród kręgowców chronione są wszystkie gatunki żab (*Rana spp.*) i ropuch (*Bufo spp.*), wszystkie stwierdzone gatunki ptaków z wyjątkiem 8 podlegających ochronie łowieckiej i 5 objętych gatunkową ochroną częściową (okresową).

g) Przyrodnicze obszary chronione

Na terenie Gminy Szepietowo 282 ha lasów posiada status lasów ochronnych. Wchodzą one w skład kompleksów leśnych: uroczysko Szepietowo, uroczysko Stawiereje i uroczysko Wyliny. Nie ma natomiast obszarów i ciągów przyrodniczych (ekologicznych) o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnych podlegających ochronie prawnej. Poza granicami gminy, stosunkowo niedaleko od niej są położone korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym:

- dolina dolnej Biebrzy - Biebrzański PN (odległość ok. 30km),
- dolina górnej Narwi - Narwiański PN (odległość do granic parku 20km),
- dolina Bugu - rezerwatu przyrody Koryciny (odległość 12 km).

Ponadto gmina znajduje się tuż obok korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym: doliną Nurca.

Na terenie gminy znajdują się trzy ciekawe z punktu widzenia przyrodniczego rejony:

- Dolina rzeki Mień na odcinku Średnica Pawłowieża - Mień.

Dolina w rozumieniu terenu o charakterze naturalnym lub pół naturalnym (lasy, zarośla, kośne łąki, pastwiska, ziołorośla, mokradła) ma szerokość 20-300 m. Zbiorniki wodne, olsy i zarośla z szuwarami są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt, (łączy się z doliną Nurca).

- Stawy i duże kompleksy glinianek (koło Szepietowa).

Zlokalizowana jest tu zdecydowana większość stanowisk roślin chronionych i pomników przyrody.

- Kompleks leśny Wyliny.

Ostoją rzadkich gatunków dobrze izolowana od wpływów człowieka, gdzie stwierdzono występowanie 15 gatunków chronionych roślin naczyniowych i kilkunastu gatunków chronionych porostów oraz kilka siedlisk podlegających ochronie, fragment przewidziany do ochrony jako rezerwat przyrody.

Zgodnie z Uchwałą nr XXXIV/240/10 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 26 października 2010 w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo – krajobrazowego utworzono zespół przyrodniczo – krajobrazowy pn. „Park krajobrazowy w Szepietowie – Wawrzyńcach”.

Ochroną prawną został objęty teren parku dworskiego, który jest częścią dawnego założenia dworsko – ogrodowego otaczającego siedzibę właściciela majątku. Szczególnym celem ochrony zespołu jest zachowanie naturalnego i kulturowego krajobrazu oraz drzewostanu z dużą ilością starodrzewu, głównie dębów i grabów.

Na terenie Gminy Szepietowo nie wyznaczono obszarów należących do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

2.3 Środowisko kulturowe

Historia

W XV w. na tereny obecnej gminy Szepietowo przybyła drobna szlachta rodu Woynów oraz Szepietowskich. W tym czasie powstała najstarsza wieś Wojny - Dąbrówka. W 1529 r. wzniesiono tu drewniany kościół, który spalił się w 1655 r. Sto lat później wybudowano kolejny drewniany kościół, a w 1875 r. wzniesiono obecny - murowany z cegły i otynkowany.

„Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich" (1890 r.) podaje, że wieś Szepietowo istniała już w XVI wieku. W owych czasach mieszcząca się w powiecie mazowieckim Gmina Szepietowo składała się z kilku wsi i folwarków, a na jej obszarze znajdowała się stacja „Szepietówka” na linii kolejowej Warszawa – Petersburg. Do wsi zaliczały się:

- *Szepietowo Janówka* (1827 r. 11 domów, 66 mieszkańców),
- *Szepietowo Podleśne* (1827 r. 4 domy, 80 mieszkańców),
- *Szepietowo Wawrzeńce*,
- *Szepietowo Żaki*, wieś drobnej szlachty (1827 r. 30 domów, 174 mieszkańców).

W 1886 r. w obręb folwarku Szepietowo wchodziły wsie:

- Mystki Rzym,
- Średnica Maćkowięta,
- Szepietowo Plewki,

o powierzchni ok.1200 ha (2141 mórg) w tym: ok. 102,5 ha (183 mr) łąk, ok. 3,5 ha (6 mr) pastwisk, ok. 504 ha (900 mr) lasów oraz ok. 35 ha (62 mr) nieużytków.

Istniał tu wiatrak i cegielnia, 19 budynków murowanych oraz 17 budynków drewnianych.

W skład dóbr wchodziły wsie:

- Szepietowo Wawrzeńce,
- Szepietowo Janówka,
- Szepietowo Podleśne,
- Dąbrówka Kościelna,
- Gierałty Nowe.
- Szepietowo, gmina o powierzchni ok. 3600 ha, z urzędem we wsi Dąbrowa-Wielka, miała 1070 domów oraz 7627 mieszkańców, w tym 288 Żydów.

W skład gminy wchodziło 38 wsi drobnej szlachty: Brzózki-Gromki, Brzózki-Stare, Brzózki-Tatary, Dąbrowa-Gogole, Dąbrowa-Bybytki, Dąbrowa-Cherubiny, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Łazy, Dąbrowa-Szatanki, Dąbrowa-Tworki, Dąbrowa-Wilki, Dąbrowa-Zabłotne, Dąbrówka-Kościelna, Jabłoń-Samsony, Kaczyn-Herbasy, Kaczyn-Stary, Kamień-Rupie, Moczydły-Jakubowięta, Moczydły-Stanisławowięta, Moczydły-Stanowięta, Moczydły-Stok, Moczydły-Wielkie, Pułazie-Świerze, Stawiereje-Michałowięta, Szepietowo-Żaki, Szymbory, Średnica-Jakubowięta, Średnica-Maćkowięta, Średnica-Pawłowięta, Święck-Wielki, Tybory, Wojny-Piecki, Wojny-Pogorzal, Wojny-Izdebnik, Wólka-Goła i Wólka-Kosmata; 4 wsie z ludnością mieszaną: Bryki, Dąbrowa-Bybytki, Gierałty i Wiszniówek; 8 wsi

włociańskich: Dąbrowa-Wielka, Dąbrowa-Mała, Miodusy-Litwa, Strumiany-Święck, Szepietowo-Janówka, Szepietowo-Podlesne, Szepietowo-Wawrzyńce, Trzciny.

Ponieważ na terenie Gminy Szepietowo nie zostały przeprowadzone archeologiczne badania powierzchniowe, brak jest zaewidencjonowanych stanowisk archeologicznych. Przypuszcza się jednak, że na tych terenach początki osadnictwa sięgają kultury trzcinieckiej rozwijającej się w połowie 2 tysiąclecia, której zanik przypada na jego druga połowę. Możliwe też, że są ślady osadnictwa z kultury wielbarskiej z okresu wpływów rzymskich, która objęła tereny Podlasia w II w. n.e. i trwała do V w. n.e.

Zabytki

Na terenie gminy znajduje się ok. 122 zabytków pochodzących z XIX i XX wieku. Najbardziej okazałe reprezentują się zabytki sakralne. Należą do nich:

- Kościół w Dąbrówce-Kościelnej, w którym znajdują się najcenniejsze zabytki ruchome:
  - obraz Anny Samotrzcę z 1563 r malowany na desce (ołtarz główny),
  - dwa kielichy z 1630 r.,
  - puszka z 1664 r.,
  - monstrancja z 1796 r.,
  - chrzcielnica w kształcie jajowatej wazy na trójnogu z początków XIX w.,
  - obrazy w ołtarzach bocznych św. Józefa i św. Walentego datowane na 1880 r.,
  - dzwon zawieszony w dzwonnicy z 1654 r.,
- licznie kapliczki z początków XX w, z których wpisane do ewidencji zabytków są:
  - murowana kapliczka z 1862 r w Szepietowie-Janówka,
  - kapliczka z drewnianą rzeźbą św. Jana Nepomucena w Szepietowie-Podlesnym,
  - kapliczka murowana z p. XX w. we wsi Wyliny-Ruś,
  - kapliczka murowana we wsi Wojny-Szuby Szlacheckie,
  - kapliczka murowana z drewnianą rzeźbą we wsi Dąbrowa-Łazy,
  - murowana kapliczka z okresu II wojny światowej w Nowym-Zalesiu.

Dodatkowo:

- zachowany zespół dworski w Szepietowie-Wawrzyńcach:
  - murowany budynek służby dworskiej z początku XX w. wraz z 3 alejami dojazdowymi: lipową, kasztanową i grabową, częścią parku krajobrazowego,
  - słupy bramy wjazdowej,
  - budynek gospodarczy z przełomu XIX / XX w.
- Nowe Szepietowo-Podlesne:
  - murowana obora z 1894 r.,
  - pozostałości parku dworskiego.
- Wyliny-Ruś:
  - murowany czworak z początku XX w.,
  - fragment bramy wjazdowej,
  - pozostałości założenia parkowego z świerkową aleją dojazdową,

- Dąbrowa-Bybytki:
  - murowany - czworak podworski z XIX w.,
- Dąbrówka-Kościelna:
  - budynek kolportażu strażackiego z 1936 r.,
  - Pomnik Polskiej Organizacji Wojskowej (Pomnik Orła Białego) wzniesiony w 1928 r. – w 10 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Ma on formę kolumny z orłem zrywającym się do lotu, a na pomniku widnieje napis: „Bojownikom Niepodległości Peowiacy, 1914 – 1918 – 1920”.

Na terenie gminy zachowały się drewniane budynki mieszkalne posiadające wartość zabytkową. Układ przestrzenny typowej zagrody to dom mieszkalny ustawiony do drogi przeważnie kalenicowo, a za nim prostopadle do drogi sytuowana jest zabudowa inwentarska po jednej lub po obu stronach podwórza. Całość poprzecznie zamyka stodoła ustawiona równolegle do drogi.

Tradycyjne drewniane budownictwo charakteryzuje wysokość przyziemia do wysokości dachu, która jest w proporcji 1:1,5 lub 1:1. Części szczytowe ścian są w większości budynków skromnie zdobione listewkami ułożonymi w jodełkę lub pionowo. Elementami zdobiacymi domy są również narożniki, okna, ganki czasami drzwi. Budynki gospodarcze, głównie drewniane współgrają formą z budynkami mieszkalnymi, proporcje wysokości dachu do wysokości przyziemia są jak 2:1, częściej 1:1. Dość charakterystycznym budynkiem gospodarskim regionu podlaskiego były spichrze, których na terenie gminy zachowało się wiele. Najstarszy z nich, wybudowany w 1865 r. znajduje się we wsi Wyliny-Ruś. We wsi Dąbrowa-Łazy znajduje się drewniany wiatrak koźlak, z lat 20 XX w.

Zachowały się pozostałości trzech parków dworskich (Szepietowo-Wawrzyńce, Szepietowo-Podlesne, Wyliny-Ruś). Parki te pochodzą głównie z przełomu XIX i XX w. Są to parki krajobrazowe, o zatartym układzie kompozycyjnym, za wyjątkiem parku w Szepietowie - Wawrzyńcach.

Na terenie gminy znajduje się dodatkowo:

- 5 cmentarzy z okresu I wojny światowej (Średnica-Pawłowieta, Szepietowo – wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków, Średnica-Jakubowieta, Stawiereje-Podlesne, Włosty-Olszanka, Wojny-Pogorzal),
- 5 mogił żołnierskich z II wojny światowej (Szepietowo, Dąbrówka-Kościelna, Wyliny-Ruś),

W Dąbrówce-Kościelnej znajduje się czynny cmentarz wyznania rzymsko-katolickiego wchodzący w skład zespołu kościelnego, a jego najstarsza część jest wpisana do rejestru zabytków. Układ cmentarza parafialnego w Dąbrówce-Kościelnej jest niewyraźny; groby usytuowane ciasno pomiędzy nielicznymi, starymi nagrobkami z końca XIX w.

Krajobraz

Krajobraz gminy stanowi ciekawy i cenny układ kulturowo - przyrodniczy. Ujawnia się on przez harmonijne usytuowanie siedlisk zabudowy wiejskiej, rozłogów pól wśród naturalnych

zadrzewień, kompleksów leśnych, przy naturalnych ciekach. Większość wsi charakteryzuje się jednorodnym układem i czytelną kompozycją, jak również w dużej mierze przetrwaniem substancji materialnej o walorach kulturowych lub zabytkowych.

Krajobraz kulturowy wsi, przedstawia się jako typowy układ przestrzenny „okolic” drobnoszlacheckich. Tereny te nie zostały objęte planowanymi akcjami regulacyjnymi, za wyjątkiem planowych parcelacji na działki budowlane dokonanych w Szepietowie Stacji w roku 1925. Wsie mają najczęściej formy przysiółków ulicowych, o raczej skupionej zabudowie zagrodowej lub grup budynków. Budynki ustawione kalenicowo do drogi stanowią formę przeważającą, choć spotykane są również układy szczytowe.

Krajobraz wsi został częściowo zaburzony poprzez wymianę starego budownictwa, co objawia się sytuowaniem nowych, murowanych budynków mieszkalnych, nie zawsze pasujących stylem i formą, tuż przy ścianach drewnianych domów. Zjawisko to obecne jest w niemal każdej wsi. Równowaga krajobrazu uległa zachwianiu we wsi Pułazie Świerże, gdzie obok ciekawych architektonicznie obiektów, malowniczego układu wsi powstały nowe nieharmonijne inwestycje (silosy, zakład produkcyjny).

Z punktu widzenia konserwatorskiego wśród pozostałych wsi ciekawie prezentują się Wyliny-Ruś, Średnica-Maćkowieża, Średnica-Jakubowieża, Średnica-Pawłowieża, gdzie historyczna i tradycyjna zabudowa harmonizuje z formami naturalnego krajobrazu, ukształtowania terenu, lasem i polami oraz wsie położone w zachodniej części gminy: Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Zabłotne, Dąbrowa-Gogole, Stary-Kamień i Kamień-Rupie (typowe ulicówki) i wsie w północno - zachodniej części gminy Szymbory, Moczydły-Jakubowieża i Moczydły-Stanisławowieża (zabudowa kolonijna).

Generalnie krajobraz Gminy Szepietowo cechują: rozległe tereny otwarte, luźno skupiona zabudowa wsi (dawne ulicówki) lub zabudowa kolonijna oraz skromna lesistość, zachowane układy pól i siedlisk, różnorodna sieć drogowa oraz nieznaczný udział form naturalnych, lecz w miarę równomiernie pokrywających obszar gminy.

2.4 Zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska

Atmosfera

Głównym źródłem zanieczyszczenia atmosfery w województwie podlaskim są:

- ciepłownie miejskie, lokalne, przemysłowe,
- rozproszone źródła niskiej emisji z sektora komunalno - bytowego,
- zanieczyszczenia komunikacyjne.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, na terenie województwa podlaskiego należą:

- dwutlenek siarki,
- tlenki azotu,

- tlenki węgla,
- pyły,

pochodzące głównie z procesów spalania energetycznego. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie województwa stanowią ok. 1% całej emisji. Zalicza się do nich:

- węglowodory aromatyczne i alifatyczne,
- benzeny,
- alkohole,
- octan etylu,
- ksylen,
- inne zanieczyszczenia.

Biorąc pod uwagę fakt, iż Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą i nie ma wystarczająco rozwiniętego przemysłu na jej terenie utrzymuje się korzystna sytuacja w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Pewne zanieczyszczenia pochodzą z ruchu samochodowego oraz zimą z palenisk domowych opalanych węglem.

Wody

Największym zagrożeniem środowiska przyrodniczego jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych gminy, w tym rzeki Mień, która jest dopływem rzeki Nurzec. Ponadnormatywna zawartość fosforanów powoduje szybką eutrofizację wód i eliminowanie organizmów związanych ze środowiskami oligotroficznymi (czystymi). Głównym źródłem degradacji rzek są nie właściwie stosowane nawozy mineralne i organiczne, a także nieoczyszczone ścieki komunalne, które stwarzają również zagrożenie sanitarno – epidemiologiczne. Jest to szczególnie ważny problem z uwagi na niskie skanalizowanie gminy oraz bardzo duży udział użytków rolnych. Potwierdzają to badania wód rzeki Nurzec i Brok, które z uwagi na zawartość azotu azotanowego i azotanowego oraz liczne występowanie bakterii Coli typu kałowego zakwalifikowane są do wód pozaklasowych.

Powierzchnia ziemi

Największym zagrożeniem dla ludzi i środowiska przyrodniczego są odpady stałe oraz płynne pochodzące z gospodarstw domowych, gospodarstw rolnych, zakładów usługowych i produkcyjnych.

W ostatnich latach wszyscy mieszkańcy gminy zostali objęci zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych. Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i programu TACIS w ramach Programu Sąsiedztwa Polska – Białoruś – Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC oraz środków własnych zlikwidowano trzy „dzikie” wysypiska, zmodernizowano gminne składowisko odpadów oraz usprawniono odbiór odpadów poprzez zakup śmieciarki i 500 szt. pojemników na śmieci.

W celu dalszego usprawnienia systemu zbiórki, segregacji i wywozu odpadów

komunalnych na terenie Gminy Szepietowo w 2010 roku zakupiono:

- samochód ciężarowy IVECO,
- wóz ascenizacyjny,
- kontener KP7A/M z żurawikiem SK 6,
- kontener otwarty KP7 na gruz,
- 7 szt. kontenerów KP7 na odpady komunalne,
- 30 szt. pojemników 120 l na odpady,
- 30 szt. pojemników 240 l na odpady,
- 20 szt. pojemników 1100 l na odpady

W 2015 roku zakupiono przyczepę ciągnika (7 t) do zbiórki i wywozu odpadów komunalnych.

W ramach Projektu „Realizacja kompleksowego projektu w zakresie gospodarki odpadami w Gminie Szepietowo” w latach 2011 – 2012 na terenie gminy zrealizowano następujące zadania:

- rekultywacja gminnego składowiska odpadów komunalnych w Dąbrówce-Kościelnej,
- wybudowanie hali do segregacji odpadów w Szepietowie,
- zakupiono belownicę do zgniatania odpadów PET,
- przeprowadzono szkolenia w zakresie gospodarki odpadami.

Środowisko przyrodnicze

Na terenie Gminy Szepietowo nie ma żadnych rezerwatów, parków narodowych, ani innych obszarów prawnie chronionych. Na mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ochronie podlegają grunty leśne i grunty rolne wysokiej bonitacji III-IV kl.

Ponadto bliskość Biebrzańskiego PN, Narwiańskiego PN, Rezerwatu Przyrody Koryciny oraz doliny Nurca wymagają ochrony środowiska przyrodniczego.

Również ochronie powinny podlegać: stawy i duże kompleksy glinianek koło Szepietowa, kompleks leśny Wyliny oraz dodatkowo dolina rzeki Mień. Są one szczególnie narażone na degradację i zanieczyszczenia związane głównie z:

1. zanieczyszczeniami (emisja, odpady, ścieki) komunalnymi,
2. rolnictwem - stosowanie nawozów i chemicznych środków ochrony roślin oraz zanieczyszczenia gnojowicą.

2.4.2 Infrastruktura techniczna

Na infrastrukturę techniczną Gminy Szepietowo składają się:

- układ komunikacyjny,
- układ zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbiór ścieków,
- system gospodarki odpadami,
- sieci energetyczne, ciepłownicze, gazownicze, telefoniczne.

Cześć infrastruktury jest własnością gminy i ona odpowiada za jej funkcjonowanie, zaś pozostała część, będąca własnością innych jednostek samorządu terytorialnego i innych właścicieli odpowiada za jej funkcjonowanie i rozwój.

2.4.2.1 Układ komunikacyjny Gminy Szepietowo

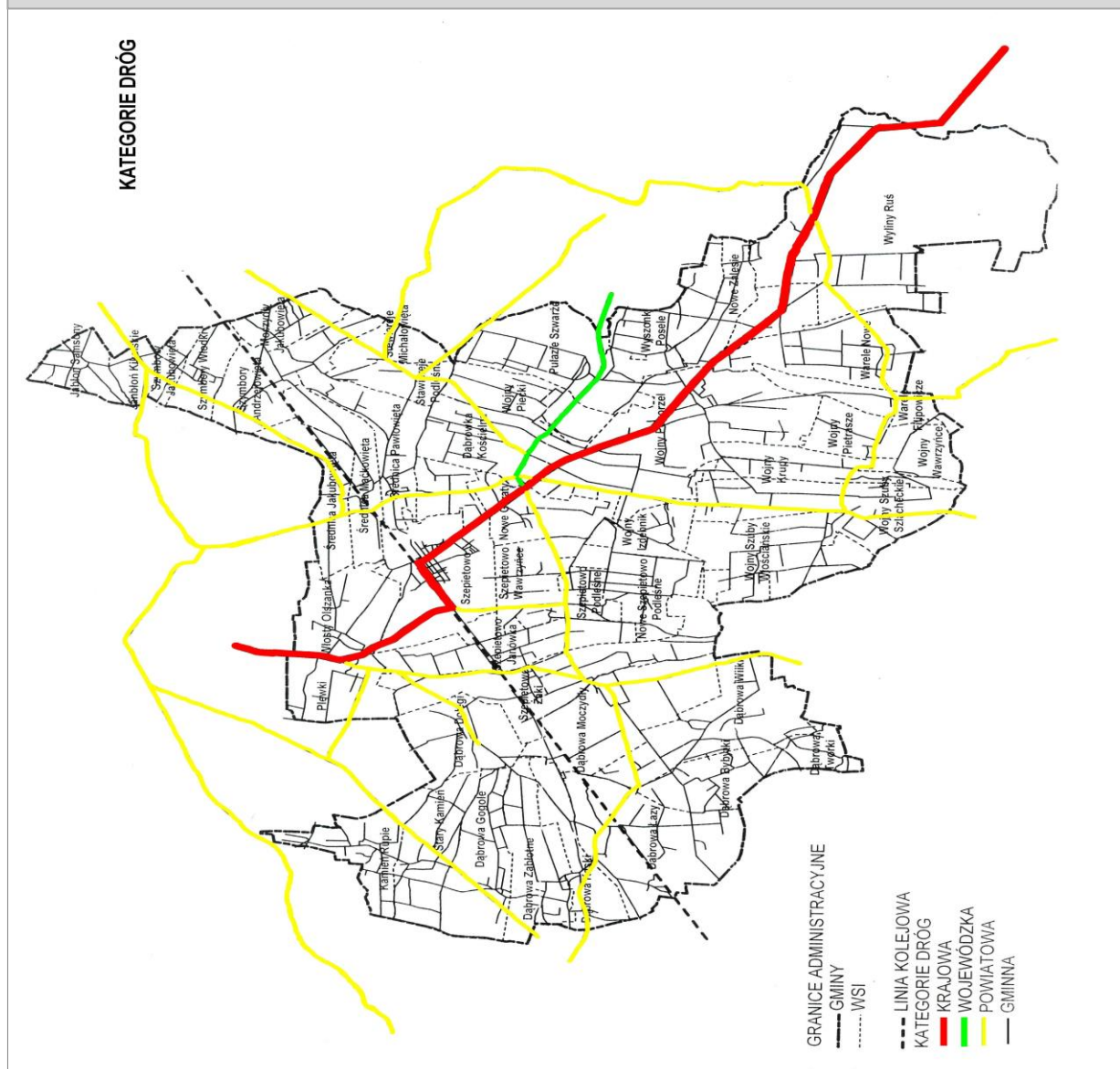
Gmina Szepietowo położona jest wzdłuż **drogi krajowej** Nr 66 Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Połowce / Pahrniczna (Białoruś) łączącej drogi krajowe:

- nr 8 Wrocław – Warszawa - Białystok
- nr 19 Białystok – Lublin – Rzeszów.

Droga ta ma na terenie gminy 18,9 km. W układzie dróg krajowych, droga nr 66 stanowi połączenie o charakterze uzupełniającym, zapewniającym spójność sieci, w szczególności łącząc drogi nr 8 i 19 oraz zapewniając powiązania wewnętrzne i zewnętrzne południowej części województwa podlaskiego, w tym z Białorusią. Zarządcą tej drogi jest Regionalna Dyrekcja Dróg Publicznych Oddział Północno - Wschodni w Białymstoku.

Do drugiej kategorii dróg pod względem znaczenia na terenie Gminy Szepietowo zaliczana jest **droga wojewódzka** nr 659 Dąbrówka-Kościelna – Kostry-Noski - Nowe Piekuty - Hodyszewo - Topczewo o długości 4,6 km na terenie gminy. Zarządcą drogi jest Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku podległy Marszałkowi Województwa Podlaskiego. Drogi te mają nawierzchnię bitumiczną, lecz ich parametry i cechy użytkowe nie odpowiadają w pełni wymaganiom, określonym w obowiązujących przepisach. Dotyczy to w szczególności odległości między skrzyżowaniami, niewystarczającego wydzielenia ruchu pieszego i rowerowego, dużej liczby zjazdów do zagospodarowania.

Mapa 2. Układ komunikacyjny Gminy Szepietowo

Trzecią kategorię dróg tworzą **drogi powiatowe** o łącznej długości 63,18 km będące własnością Powiatu Wysokomazowieckiego. Są to drogi:

- Wysokie Mazowieckie – Jabłoń-Kościelna o długości 1,3km,
- Dąbrówka-Kościelna – Jabłoń-Jankowce o długości 5,85 km,
- Stawiereje-Podlesne – Składy-Borowe o długości 1,0 km,
- Brzóska-Brzezińskie – Dąbrówka-Kościelna o długości 3,83 km,
- Średnice-Jakubowięta – Jabłoń-Kikolskie o długości 5,25 km,
- Wysokie Mazowieckie – Dąbrowa-Wielka o długości 3,9 km,
- Szepietowo - Ciechanowiec o długości 6,5 km,
- Plewki - Bryki o długości 1,6 km,
- Plewki – Dąbrowa-Moczydły o długości 3,88 km,
- Plewki – Dąbrowa-Dołęgi o długości 2,15 km,

- Dąbrówka-Kościelna – Szepietowo-Wawrzyńce o długości 2,92 km,
- Dąbrowa-Moczydły – Rosochate-Kościelne o długości 6,22 km,
- Dąbrówka-Kościelna – Wyszonki-Kościelne o długości 9,2 km,
- Wojny-Szuby Szlacheckie – Piętki-Basie o długości 1,55 km,
- Wyszonki-Kościelne - Mień o długości 1,45 km,
- Składy-Borowe – Wyliny-Ruś o długości 0,5 km,
- Wyliny-Ruś – Warele-Filipowicze o długości 4,75 km,
- Stawiereje-Podlesne – Krasowo-Wólka o długości 0,934 km.

Pozostałe ciągi drogowe to 289 **dróg gminnych**, w tym 35 ulic w Szepietowie. Według danych za rok 2014 drogi gminne mają łączną długość 326 km, w tym 72,9 km dróg o nawierzchni bitumicznej. 251,6 km stanowią drogi o nawierzchni brukowej, żwirowej i drogi gruntowe.

Strategiczne znaczenie dla komunikacji mają następujące drogi gminne:

- Droga gminna nr 107613B relacji Nowe-Zalesie – Kostry-Noski
- Droga gminna nr 107615B relacji Wyszonki-Posele – droga wojewódzka DW 659
- Droga gminna nr 107681B relacji Kamień-Rupie – Dąbrowa-Dzięciel
- Droga gminna nr 107682B ulica we wsi Kamień-Rupie
- Droga gminna nr 107683B relacji Kamień-Rupie – droga powiatowa nr DP 2074B
- Droga gminna nr 107684B relacji Stary-Kamień – droga powiatowa nr DP 2074B
- Droga gminna nr 107685B ulica we wsi Stary-Kamień
- Droga gminna nr 107686B relacji Dąbrowa-Zabłotne – Dąbrowa-Gogole – droga powiatowa nr DP 2074B
- Droga gminna nr 107687B ulica we wsi Dąbrowa-Gogole
- Droga gminna nr 107688B relacji Dąbrowa-Dołęgi – Dąbrowa-Zabłotne – Dąbrowa-Wielka
- Droga gminna nr 107689B ulica we wsi Dąbrowa-Zabłotne
- Droga gminna nr 107690B relacji Dąbrowa-Zabłotne – Dąbrowa-Kaski
- Droga gminna nr 107691B ulica we wsi Dąbrowa-Kaski
- Droga gminna nr 107692B relacji Dąbrowa Kaski – Dąbrowa-Łazy
- Droga gminna nr 107693B relacji Dąbrowa-Łazy – Dąbrowa-Łazy Kolonia – Dąbrowa-Nowa-Wieś
- Droga gminna nr 107694B relacji Dąbrowa-Moczydły – Dąbrowa-Bybytki – Dąbrowa-Łazy Kolonia
- Droga gminna nr 107695B relacji Dąbrowa-Wilki – Dąbrowa-Bybytki – droga powiatowa nr DP 2081B
- Droga gminna nr 107696B relacji droga powiatowa nr DP 2077B – Dąbrowa-Wilki Dąbrowa Tworki – Dąbrowa-Nowa-Wieś
- Droga gminna nr 107697B relacji Dąbrowa-Wilki – Dzikowiny

- Droga gminna nr 107698B relacji ulica we wsi Dąbrowa-Tworki
- Droga gminna nr 107699B relacji droga powiatowa DP 2077B (Dąbrowa-Moczydły) – Szepietowo-Żaki – droga powiatowa DP 2079B (Dąbrowa-Dołęgi)
- Droga gminna nr 107700B relacji Dąbrowa-Łazy – Szepietowo-Żaki
- Droga gminna nr 107701B ulica we wsi Szepietowo-Żaki
- Droga gminna nr 107702B ulica we wsi Plewki
- Droga gminna nr 107703B relacji droga powiatowa DP 2077B – Szepietowo-Janówka – droga powiatowa DP 2078B (Szepietowo)
- Droga gminna nr 107704B ulica we wsi Szepietowo-Janówka
- Droga gminna nr 107705B relacji Szepietowo-Janówka Kolonia – droga powiatowa nr DO 2078B (Szepietowo-Podlesne Stare)
- Droga gminna nr 107706B ulica we wsi Szepietowo-Podlesne
- Droga gminna nr 107707B relacji Nowe Szepietowo-Podlesne – droga powiatowa DP 2080B
- Droga gminna nr 107708B do wsi i przez wieś Nowe Gierałty
- Droga gminna nr 107709B relacji Szepietowo, ul. Lipowa – Szepietowo-Wawrzyńce
- Droga gminna nr 107710B relacji Wojny Izdebnik Kolonia – droga powiatowa DP 2080B (Nowe Gierałty)
- Droga gminna nr 107711B relacji Wojny-Izdebnik – droga powiatowa DP 2070B
- Droga gminna nr 107712B ulica we wsi Wojny-Szuby Włociańskie
- Droga gminna nr 107713B ulica we wsi Wojny-Szuby Włociańskie
- Droga gminna nr 107714B relacji Wojny-Pietrasze – Wojny Pogorzal
- Droga gminna nr 107715B relacji Wojny-Pietrasze – Wojny-Pietrasze Kolonia
- Droga gminna nr 107716B relacji Wojny-Krupy Kolonia – Wojny-Pietrasze
- Droga gminna nr 107717B relacji Wojny-Pogorzal – droga krajowa nr 66
- Droga gminna nr 107718B relacji Warele-Filipowicze – Wojny-Pogorzal
- Droga gminna nr 107719B ulica we wsi Warele-Filipowicze
- Droga gminna nr 107720B ulica we wsi Warele-Nowe
- Droga gminna nr 107721B relacji Wyliny-Ruś – droga krajowa nr 66
- Droga gminna nr 107722B relacji Wyliny-Ruś – droga krajowa nr 66
- Droga gminna nr 107723B relacji Wyszonki Kościelne – Wyliny-Ruś Kolonia – droga krajowa nr 66 – Kostry Noski
- Droga gminna nr 107724B relacji droga gminna nr 107723 – Zalesie Nowe – droga krajowa nr 66 – Wyliny-Ruś
- Droga gminna nr 107725B ulica we wsi Zalesie-Nowe
- Droga gminna nr 107726B relacji Pułazie-Świerze – droga krajowa nr 66 – Wojny-Pogorzal
- Droga gminna nr 107727B relacji Pułazie-Świerze – Wojny-Piecki – droga wojewódzka

DW659

- Droga gminna nr 107728B relacji Pułazie-Świerże – Pułazie-Kujawy – droga gminna 107729B
- Droga gminna nr 107729B relacji Pułazie Świerże – Pułazie-Wojdyły
- Droga gminna nr 107730B relacji Pułazie-Wojdyły – Kostry-Litwa – droga wojewódzka DW 659
- Droga gminna nr 107731B relacji Wojny-Piecki – Wojny-Piecki Kolonia
- Droga gminna nr 107732B ulica we wsi Dąbrówka Kościelna (do terenu po wysypisku śmieci)
- Droga gminna nr 107733B ulica we wsi Dąbrówka Kościelna
- Droga gminna nr 107734B ulica we wsi Dąbrówka Kościelna
- Droga gminna nr 107735B relacji Średnica-Pawłowięta – Stawiereje-Podlesne
- Droga gminna nr 107736B ulica we wsi Średnica-Pawłowięta
- Droga gminna nr 107737B relacji Średnica-Pawłowięta – Średnica Maćkowięta
- Droga gminna nr 107738B relacji Średnica-Maćkowięta – Średnica-Jakubowięta
- Droga gminna nr 107739B relacji Moczydły-Stanisławowięta – Szymbory-Andrzejowięta
- Droga gminna nr 107740B relacji droga powiatowa DP 2071B – Szymbory-Włodki – Szymbory-Jakubowięta – droga powiatowa DP 2071B
- Droga gminna nr 107741B w obrębie wsi Szymbory-Włodki
- Droga gminna nr 107742B relacji Jabłoń-Kikolskie – Jabłoń-Samsony
- Droga gminna nr 107743B ulica we wsi Jabłoń-Samsony
- Droga gminna nr 107744B w obrębie wsi Moczydły-Jakubowięta
- Droga gminna nr 107745B w obrębie wsi Moczydły-Stanisławowięta
- Droga gminna nr 107746B relacji droga krajowa nr 66 – Włosty-Olszanka – droga krajowa nr 66
- Droga gminna nr 107747B relacji Włosty-Olszanka – Szepietowo
- Droga gminna nr 107748B ulica Sportowa
- Droga gminna nr 107749B ulica Przemysłowa
- Droga gminna nr 107750B ulica Towarowa
- Droga gminna nr 107751B ulica Nowy Świat
- Droga gminna nr 107752B ulica Wincentego Witosa
- Droga gminna nr 107753B ulica Krótka
- Droga gminna nr 107754B ulica Ogrodowa
- Droga gminna nr 107755B ulica 1 Maja
- Droga gminna nr 107756B ulica Nowa
- Droga gminna nr 107757B ulica Plac Słoneczny
- Droga gminna nr 107758B ulica Brzozowa
- Droga gminna nr 107759B ulica Św. Maksymiliana Kolbe

- Droga gminna nr 107760B ulica Sienkiewicza
- Droga gminna nr 107761B ulica Bolesława Prusa
- Droga gminna nr 107762B ulica Cicha
- Droga gminna nr 107763B ulica Strażacka
- Droga gminna nr 107764B ulica Robotnicza
- Droga gminna nr 107765B ulica Wspólna
- Droga gminna nr 107766B ulica Willowa
- Droga gminna nr 107767B ulica Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- Droga gminna nr 107768B ulica Adama Asnyka
- Droga gminna nr 107769B ulica Juliana Tuwima
- Droga gminna nr 107770B ulica Sosnowa
- Droga gminna nr 107771B ulica Adama Mickiewicza
- Droga gminna nr 107772B ulica Juliusza Słowackiego
- Droga gminna nr 107773B ulica Piwna
- Droga gminna nr 107774B ulica Kolejowa
- Droga gminna nr 107775B ulica Wąska
- Droga gminna nr 107776B ulica Krzywa
- Droga gminna nr 107777B ulica Majora Hubala
- Droga gminna nr 107778B ulica Spacerowa
- Droga gminna nr 107779B ulica Leśna
- Droga gminna nr 107780B ulica Papieża Jana Pawła II
- Droga gminna nr 107781B ulica Białostocka
- Droga gminna nr 107796B relacji Szymbory-Jakubowięta – Brzóska-Tatary
- Droga gminna nr 107818B relacji Włosty-Olszanka – Średnica-Jakubowięta
- Droga gminna nr 167000B relacji Średnica-Maćkowięta – Szymbory-Andrzejowięta

Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest szlak kolejowy na linii Warszawa – Białystok. Odbywa się po niej ruch osobowy dalekobieżny i regionalny oraz towarowy.

Obsługę pasażerską na terenie gminy zapewniają: stacja Szepietowo oraz przystanek Szymbory-Andrzejowięta. Część obszaru gminy znajduje się także w zasięgu obsługi przystanku w Jabłoni-Kościelnej.

2.4.2.2 Układ zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbiór ścieków

Sieci wodociągowe i stacje uzdatniania wody

Gmina Szepietowo jest zwodociągowana w 99%. Na dzień 31.12.2015 r. do sieci wodociągowej było podłączonych 1721 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi 118,0 km i składa się z 6 wodociągów grupowych zasilanych z 6 stacji uzdatniania wody:

- SUW Szepietowo - zaopatruje położoną na południe od linii kolejowej część wsi

gminnej,

- SUW Średnica - zaopatruje położoną na północ od linii kolejowej część miejscowości gminnej oraz wsie Średnica-Mańkowięta, Średnica-Pawłowięta, Średnica-Jakubowięta,
- SUW Dąbrówka-Kościelna – Dąbrówka-Kościelna, Wojny-Piecki, Pułazie-Świerze, Wyszonki-Posele, Pułazie-Wojdyły, Stawiereje-Podleśne, Stawiereje-Michałowięta, Moczydły-Stanisławowięta, Moczydły-Jakubowięta, Szymbory-Andrzejowięta, Szymbory-Włodki, Szymbory-Jakubowięta, Jabłoń-Kikolskie, Jabłoń-Samsony,
- SUW Wojny-Krupy - zaopatruje wsie: Wojny-Szuby Włociańskie, Wojny-Szuby Szlacheckie, Wojny-Krupy, Wojny-Pietrasze, Wojny-Pogorzal, Wojny-Wawrzyńce, Warele-Filipowicze, Warele-Nowe, Zalesie-Nowe, Wyliny-Ruś,
- SUW Szepietowo Nowe Podleśne – zaopatruje wsie: Nowe Gierały , Wojny-Izdebnik, Nowe Szepietowo-Podleśne, Szepietowo-Wawrzyńce, Szepietowo-Podleśne, Szepietowo-Żaki, Szepietowo-Janówka, Dąbrowa-Moczydły, Dąbrowa-Wilki, Dąbrowa-Tworki, Dąbrowa-Bybytki oraz kolonie Dąbrowy-Łazy,
- SUW Bryki – zaopatruje wsie: Włosty-Olszanka, Plewki, Dąbrowa-Dołęgi, Dąbrowa-Łazy, Dąbrowa-Kaski, Dąbrowa-Zabłotne, Dąbrowa-Gogole, Stary-Kamień, Kamień-Rupie.

Zarządcą wszystkich stacji i sieci wodociągowej na terenie Gminy Szepietowo jest Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie.

Tabela 6. Dane techniczne ujęć wody Gminy Szepietowo

Na podstawie danych z opracowanych operatów wodnoprawnych

L.p.	Nazwa ujęcia (lokalizacja)	Wydajność eksploatacyjna ujęcia Wydajność wody godzinowa $Q_c = m^3 / h$	Zapotrzebowanie na wodę, średnia dobowa $Q_{d\bar{s}r} = m^3/d$	Czy uzdatniona woda spełnia wymogi wody do picia?
1.	Szepietowo	62	370	Tak
2.	Średnica	73,5	146	Tak
3.	Wojny-Krupy	77	406	Tak
4.	Nowe Szepietowo-Podleśne	105	400	Tak
5.	Dąbrówka-Kościelna	48	474	Tak
6.	Bryki	81	450	Tak

Oczyszczalnia ścieków wraz z systemem kanalizacji

Gmina Szepietowo posiada gminną oczyszczalnię ścieków komunalnych zlokalizowaną

w mieście Szepietowo przy ul. Sportowej. Oczyszczalnia została wybudowana w 2003 r. w technologii SBR 02100-1. Posiadała wówczas wydajność średniodobową 175 m³/dobę.

W 2013 r. rozbudowano i doposażono oczyszczalnię w celu powiększenia wydajności poprzez:

- rozbudowę części mechanicznej,
- wymianę pomp,
- rozbudowę części biologicznej,
- montaż dodatkowych dmuchaw.

W wyniku przeprowadzonej rozbudowy i modernizacji osiągnięto większą wydajność oraz usprawniono procesy oczyszczania ścieków.

Docelowa wydajność średniodobowa oczyszczalni po rozbudowie wynosi 350 m³/dobę. Do oczyszczalni ścieki dopływają siecią kanalizacji sanitarnej o długości 13,7 km. Obecnie jest 512 przyłączy kanalizacyjnych z Szepietowa i Szepietowo–Wawrzyńce. Oczyszczalnia ma możliwość przyjmowania ścieków komunalnych bytowych od właścicieli nieruchomości.

Tabela 7. Dane techniczne gminnej oczyszczalni ścieków w Szepietowie

Lokalizacja	Technologia oczyszczania ścieków	Rok budowy	Przepustowość rzeczywista [m ³ /d]	Przepustowość max [m ³ /d]	Obsługiwana liczba gospodarstw domowych	%	Jednostka eksploatująca
Szepietowo	Mechaniczno – biologiczny	2013	350	350	512	50	ZWKiO Szepietowo

Nieruchomości z terenu Gminy Szepietowo zbierają ścieki w szambach. Jednak ich stan techniczny pozostawia wiele do życzenia. Są nieszczelne i powodują zanieczyszczenie wód gruntowych. Właściciele powinni szamba okresowo opróżniać i wywozić ścieki do oczyszczalni. Niestety czyni to niewielka część właścicieli nieruchomości. Najbardziej rozpowszechnione jest wywożenie ścieków na łąki i pola. Stanowi to duże zagrożenie bakteriologiczne.

W przyszłości planuje się rozbudowę sieci kanalizacyjnej w Szepietowie, obejmującą ulice Przemysłową, Towarową i Nowy Świat.

Zarządcą oczyszczalni jest Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania w Szepietowie.

2.4.2.3 System gospodarki odpadami

Gmina Szepietowo zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 1399, z późniejszymi zmianami) oraz uchwałą Nr XXIII/161/13 Rady Miejskiej w Szepietowie z dnia 27 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szepietowo wdrożyła i realizuje system gospodarki odpadami.

System gospodarki odpadami na terenie Gminy Szepietowo funkcjonuje w następujący sposób:

- zmieszane odpady komunalne odbierane są z nieruchomości zgodnie z opublikowanym przez gminę harmonogramem z następującą częstotliwością:
  - budynki jednorodzinne – nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie,
  - budynki wielorodzinne – nie rzadziej niż raz na tydzień,
- selektywnie zebrane odpady z papieru, szkła, tworzywa sztucznego, metalu, opakowania wielomateriałowe gromadzone są oddzielnie w odpowiednich workach z folii lub pojemnikach do selektywnej zbiórki, odbierane są z nieruchomości zgodnie z opublikowanym przez gminę harmonogramem:
  - budynki jednorodzinne – nie rzadziej niż raz na miesiąc,
  - budynki wielorodzinne – nie rzadziej niż raz na miesiąc,
- odpady ulegające biodegradacji gromadzone w odpowiednich workach z folii lub pojemnikach do gromadzenia bioodpadów odbierane są z nieruchomości zgodnie z opublikowanym przez gminę harmonogramem:
  - budynki jednorodzinne – nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu,
  - budynki wielorodzinne – nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu,
- meble i odpady wielkogabarytowe odbierane są z nieruchomości dwa razy w roku,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki i chemikalia oraz zużyte opony odbierane są z nieruchomości dwa razy w roku,
- popiół i żużel w zabudowie jednorodzinnej i zabudowie wielorodzinnej w Szepietowie – Wawrzyńcach (lokale mieszkalne opalane węglem) – nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu.

Na działce stanowiącej mienie gminne, położonej w Szepietowie przy ul. Nowy Świat, utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

2.4.2.4 Sieci energetyczne, ciepne, gazownicze

Sieć energetyczna

Gmina Szepietowo w swych działaniach inwestycyjnych kładzie główny nacisk na poprawę jakości życia mieszkańców oraz poprawę jakości środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza atmosferycznego. Na przestrzeni kilku ostatnich lat gmina zrealizowała szereg inwestycji mających na celu poprawę efektywności energetycznej w następujących obszarach:

- termomodernizacja budynków znajdujących się pod zarządem gminy,
- wymiana źródeł oświetlenia w punktach oświetlenia publicznego.

Zaopatrzenia w energię elektryczną Gminy Szepietowo opiera się na systemie sieci 15 kV. Operatorem sieci energetycznej na terenie gminy jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział w Białymstoku. Ważną rolę pełni również Posterunek Energetyczny w Wysokiem Mazowieckiem.

Na terenie Gminy Szepietowo występują podłączone do sieci energetycznej trzy źródła

energii działające w technologii Odnawialnych Źródeł Energii. Są to: dwie turbiny wiatrowe (o mocy 0,8 MW i 2 MW) – od 2013 roku oraz jedna biogazownia rolnicza (1,2 MW) – od 2015 roku. Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii charakteryzują się łączną mocą 4 MW. Turbiny średnio pracują ok. 2000 h rocznie.

Określenie kierunków planowanego rozwoju opiera się na odpowiedzi przesłanej przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Białystok. W celu zaspokojenia zwiększających się potrzeb odbiorców, sieć ta będzie sukcesywnie rozbudowywana.

Zużycie energii w 2014 roku kształtowało się na ogólnym poziomie 598 877,00 kWh/rok. Zużycie energii na potrzeby oświetlenia publicznego w roku inwentaryzacyjnym wyniosło 46 178 kWh/rok.

Od roku 2014 na obszarze gminy zainstalowano ok. 70 kolektorów słonecznych wykorzystywanych do ogrzania ciepłej wody użytkowej na potrzeby własne nieruchomości zamieszkałych.

W grudniu 2014 roku oddano do użytkowania instalacje Odnawialnych Źródeł Energii w czterech budynkach znajdujących się pod zarządem gminy: Urząd Miejski, Gminny Ośrodek Kultury z Remizą OSP, Publiczne Gimnazjum oraz budynek szatni na stadionie sportowym w Szepietowie.

Sieć ciepła

Lokalne sieci ciepłownicze występują przy działającej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz Wspólnocie Mieszkaniowej. Pierwsza sieć znajduje się w Spółdzielni Mieszkaniowej w Szepietowie przy ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Spółdzielnia składa się z 4 budynków wielorodzinnych. Wspólnota Mieszkaniowa składająca się z 6 budynków wielorodzinnych znajduje się w miejscowości Szepietowo–Wawrzyńce.

Wszystkie pozostałe budynki zarówno znajdujące się pod zarządem gminy, budynki mieszkalne oraz budynki przeznaczone pod działalność gospodarczą ogrzewane są za pomocą indywidualnych źródeł ciepła. W głównej mierze ogrzewanie realizowane jest poprzez kotły opalane węglem oraz drewnem. Jedynie niektóre z budynków gminnych ogrzewane są za pomocą kotłów olejowych.

Do produkcji ciepła niemożliwe jest wykorzystanie gazu pomimo, iż przez północną część gminy Szepietowo przebiega gazociąg, gmina nie jest zgazyfikowana.

Przeważająca liczba mieszkańców do celów ogrzewania użytkuje piece centralnego ogrzewania, następnie piece indywidualne tzw. kozy i kominki z centralnym układem grzewczym (kocioł w pomieszczeniu wraz z grzejnikami). Zdarza się, że w posiadaniu są jeszcze piece kaflowe.

W większości posiadanych przez Gminę Szepietowo budynkach użytkowane są piece opalane węglem oraz drewnem. Istotne znaczenie miało zamontowanie pod koniec 2014 roku instalacji pomp ciepła wraz z kolektorami słonecznymi do ciepłej wody użytkowej w Urzędzie Miejskim, Publicznym Gimnazjum, Gminnym Ośrodku Kultury oraz budynku szatni na

stadionie sportowym. Dzięki tym działaniom znacznie obniżono emisję zanieczyszczeń do powietrza.

Sieć gazowa

W Gminie Szepietowo brak jest systemu zaopatrzenia w gaz sieciowy, mimo że przez północne tereny Gminy, na obszarze wsi Jabłoń-Samsony, Jabłoń-Kikolskie, Szymbory-Włodki, przebiega gazociąg średniego ciśnienia relacji Białystok - Łomża. Istnieją tym samym warunki dla gazyfikacji Gminy.

Znaczna większość mieszkańców użytkuje paliwa gazowe wyłącznie jako źródło energii do przygotowywania posiłków. Ok. 90 % mieszkańców korzysta ze standardowych butli 11 kg wypełnionych gazem propan – butan. Pozostała część stosuje energię elektryczną bądź drewno (płyta grzewcza lub piece kaflowe).

Średnio w gospodarstwach domowych do celów przygotowania posiłków mieszkańcy zużywają ok. 55,38 m³ gazu propan – butan na rok. Jest to ok. 10 butli gazu rocznie.

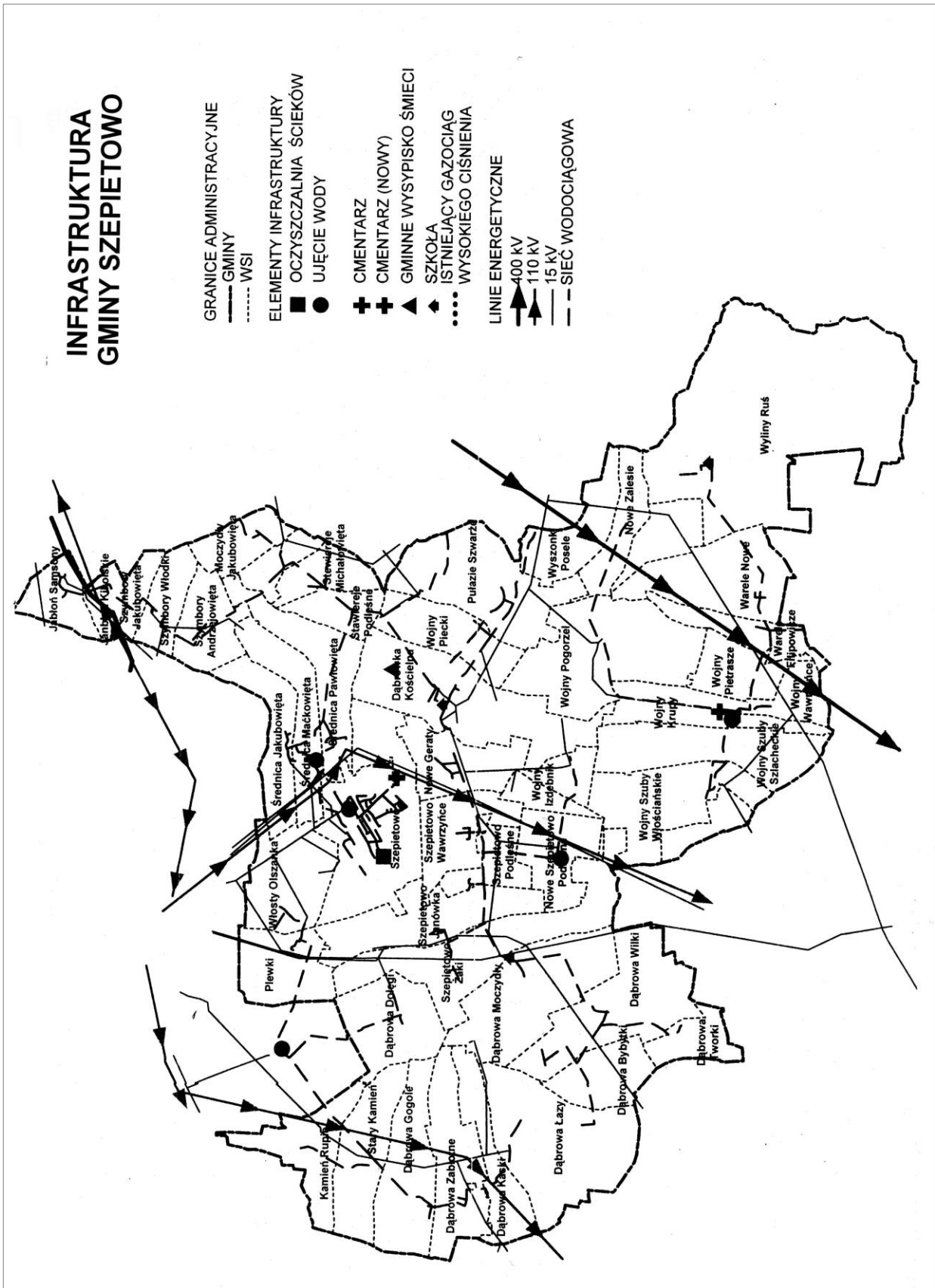
Wśród budynków znajdujących się pod zarządem gminy na chwilę obecną jeden budynek jest ogrzewany za pomocą gazu propan – butan. Jest to budynek, w którym znajduje się Remiza OSP oraz Izba Tradycji Szlacheckiej w miejscowości Wojny-Szuby Włociańskie.

Firma BLULNG Sp. z o.o. w roku 2015 podjęła starania o możliwość realizacji inwestycji polegającej na budowie stacji zgazowania skroplonego gazu ziemnego LNG oraz budowy sieci gazowej na terenie Gminy Szepietowo i dystrybucji gazu wśród lokalnych firm oraz instytucji publicznych np. Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Szepietowie-Wawrzyńcach. W chwili obecnej firma uzyskała pozwolenie na budowę oraz posiada podpisane listy intencyjne o zakresie współpracy z firmami i samorządem gminnym.

Pomimo tego, iż potrzeby mieszkańców w zakresie gazyfikacji nie są głośno artykułowane, to w dłuższej perspektywie czasowej należy planować rozwój sieci gazowej, jako nośnika ekologicznego źródła energii.

Mapa 3. Infrastruktura techniczna Gminy Szebietowo.

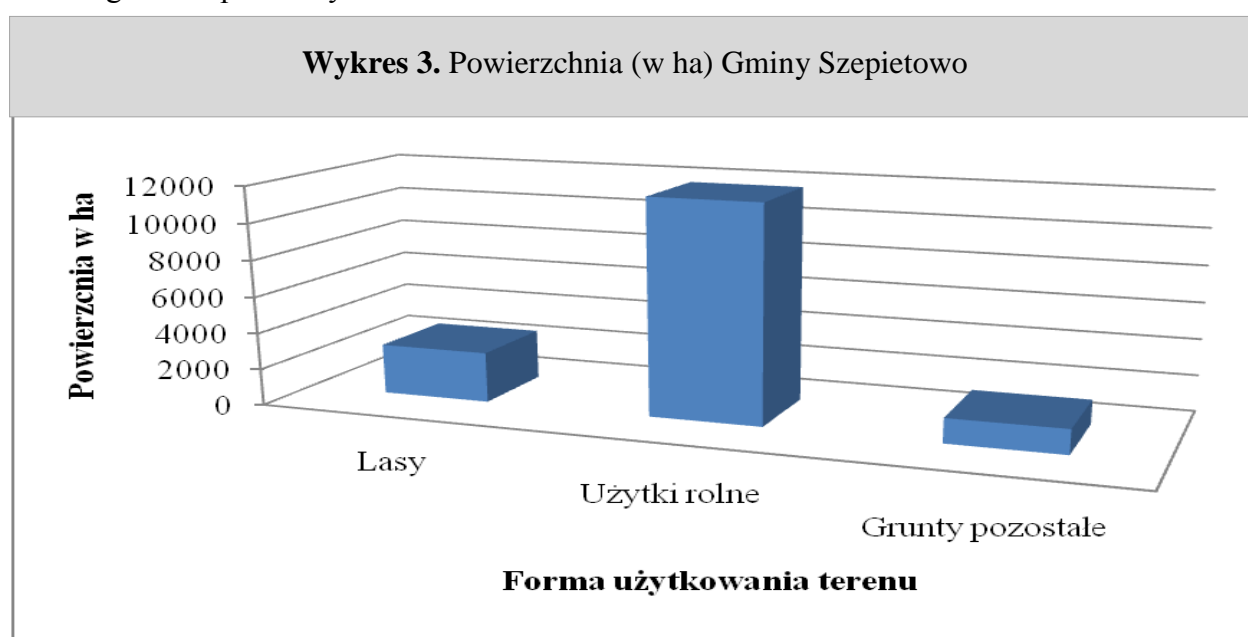
Sieć telefoniczna

Sieć telefoniczna jest eksploatowana przez MNI TELECOM Sp. z o.o. z siedzibą w Radomiu oraz HYPERION S.A. z siedzibą w Warszawie.

2.4.3 Własność nieruchomości

Całkowita powierzchnia Gminy Szepietowo wynosi 15 912 ha, w tym powierzchnia (wg danych GUS na rok 2014):

- lasów – 2 760 ha,
- użytków rolnych – 11 802 ha,
- gruntów pozostałych – 1 350 ha.

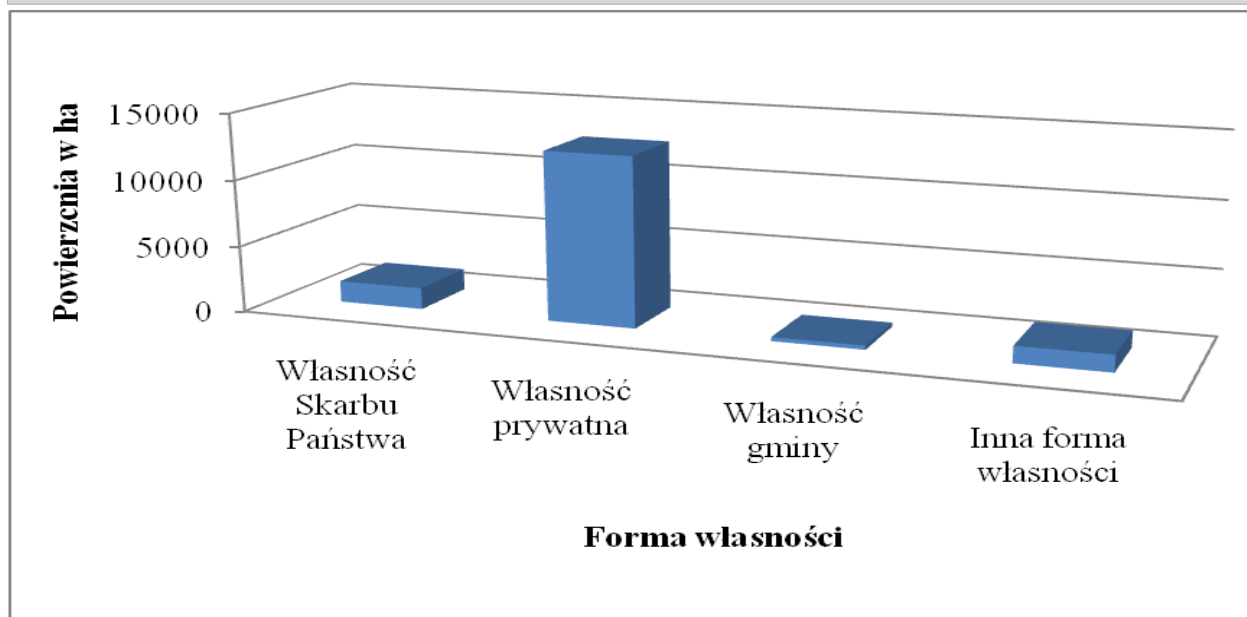

W tabeli nr 7 poniżej zestawiono stan własności gruntów.

Tabela 8. Stan własności gruntów Gminy Szepietowo

Przeznaczenie gruntów	Powierzchnia w [ha]	Powierzchnia w [ha] Forma własności			
		Własność Skarbu Państwa	Własność prywatna	Własność gminy	Inna forma własności
Powierzchnia ogólna	15 912	1 615	12 724	309	1 264
Grunty leśne	2 760	1 479	1 129	3	149
Użytki rolne	11 802	73	11 526	16	187
Grunty pozostałe	1 350	63	69	290	928

Wykres 4. Stan własności gruntów Gminy Szepietowo

Grunty leśne będące własnością Skarbu Państwa pod zarządem Lasów Państwowych stanowią 53 %. Pozostałe grunty leśne są własnością prywatną. W przypadku użytków rolnych w zdecydowanej większości są one własnością prywatną ok. 98 % ha. Do gruntów pozostałych zaliczane są tereny zurbanizowane, nieużytki, drogi, tereny kolejowe i wody. W zasobie gminy są grunty pod szkołami, świetlicami, remizami, sklepami, drogami gminnymi oraz użytkami kopalnymi. Przedstawiony wyżej układ własności gruntów wskazuje, iż na dzień dzisiejszy gmina ma ograniczone możliwości w sterowaniu w sposób istotny gospodarką gruntami. Może to robić tylko poprzez odpowiednie planowanie przestrzenne wyznaczając na swoim terenie grunty pod zabudowę mieszkaniową, usługową bądź przemysłową.

2.4.4 Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Na terenie gminy znajduje się ok. 120 zabytków architektury wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, w tym: budynki mieszkalne tradycyjnego budownictwa regionalnego, zagrody, elementy założeń parkowych - aleje, wiatrak koźlak, spichlerze, krzyże i kapliczki przydrożne oraz ok. 40 innych budynków takich jak: kolportaż strażacki, mleczarnia, zabudowania kolejowe i gospodarcze podworskie. Wśród nich 10 zabytków architektury wpisanych jest do rejestru wojewódzkiego konserwatora zabytków i są one objęte opieką konserwatorską. Obiekty sakralne są własnością wspólnoty religijnej i to ona dba o ich wygląd i stan techniczny. Są to obiekty dobrze utrzymane i pielęgnowane. Inaczej przedstawia się stan drugiej dość licznej grupy zabytków związanej z osadnictwem na tym terenie. Należą do niej domy mieszkalne budynki gospodarcze oraz wiatraki zbudowane najczęściej w XIX i na początku XX w. Przeważnie są nimi obiekty drewniane. Należą one do prywatnych właścicieli, którzy ze względów finansowych nie zawsze dbają o ich właściwy stan techniczny. Część z nich została już rozebrana. Grozi to bezpowrotną utratą tych niepowtarzalnych dóbr kulturowych

gminy świadczących o jej historii i kulturze.

2.4.5 Identyfikacja problemów

Właściwe zagospodarowanie przestrzenne oraz odpowiedni poziom infrastruktury technicznej ma decydujący wpływ na zrównoważony rozwój każdej gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem, w którym jest położona.

Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą. Z uwagi na dobre gleby wysokiej klasy bonitacyjnej na terenie gminy będzie rozwijać się zintensyfikowane rolnictwo. Wymusza to działania mające na celu szczególne dbanie o stan środowiska naturalnego. Należy wyeliminować źródła jego zanieczyszczenia oraz utrzymywać odpowiedni poziom i jakość wód gruntowych. Dlatego też szczególny nacisk należy położyć na:

1. prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
2. wyposażenie gospodarstw prowadzących chów zwierząt w płyty obornikowe, zbiorniki na gnojówkę i gnojowicę,
3. skanalizowanie gminy,
4. wprowadzenie na terenie całej gminy uporządkowanej gospodarki odpadami połączonej z segregacją odpadów,
5. likwidację niskiej emisji przez przechodzenie na ekologiczne paliwo i odnawialne źródła energii – gazyfikacja gminy.

Rozwój gminy oraz warunki życia mieszkańców uwarunkowany jest dostępnością do terenów, miejsc pracy i miejsc zamieszkania a to związane jest z układem komunikacyjnym. Struktura układu komunikacyjnego Gminy Szepietowo jest wystarczająca na potrzeby gminy i jej mieszkańców. Jednak z uwagi na stan techniczny dróg nie spełnia do końca swej funkcji. Należy poprawić stan techniczny nawierzchni dróg.

Dodatkową szansą na rozwój gminy są jej walory przyrodnicze i kulturowe. Oznacza się nimi szczególnie część południowo - wschodnia (rejon wsi Wyliny – Ruś). W miejscu tym mogłyby powstać gospodarstwa agroturystyczne, które stanowiłyby dodatkowe źródło dochodu. Problemem są jednak niekorzystne uwarunkowania wynikające z dostępności terenu oraz braku zaplecza bazy turystycznej.

2.5 Gospodarka

2.5.1 Struktura podstawowych branż

Gmina Szepietowo jest gminą rolniczą. Ta klasyfikacja wynika z przeznaczenia gruntów oraz z podstawowych rodzajów działalności, jakimi zajmują się w większości jej mieszkańcy. Przemawia za tym również liczba i profil podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie

gminy włączając rolnictwo. W 2014 roku na terenie Gminy Szepietowo funkcjonowało ponad 1000 indywidualnych gospodarstw rolnych oraz 523 podmioty zajmujące się działalnością gospodarczą.

Gospodarka leśna, z uwagi na powierzchnię lasów będących własnością prywatną, nie odgrywa dużego znaczenia i traktowana jest jako działalność dodatkowa. Na dalszych miejscach znajdują się: handel i naprawy, budownictwo, transport, składowanie i łączność oraz przemysł.

2.5.2 Rolnictwo

Na ogólną powierzchnię Gminy Szepietowo wynoszącą 15 912 ha w 2014 r. użytki rolne zajmowały 11 802 ha (74,0 %). W przeciągu ostatnich lat struktura użytkowania gruntów na terenie gminy uległa zmianie. Zarysowały się następujące tendencje:

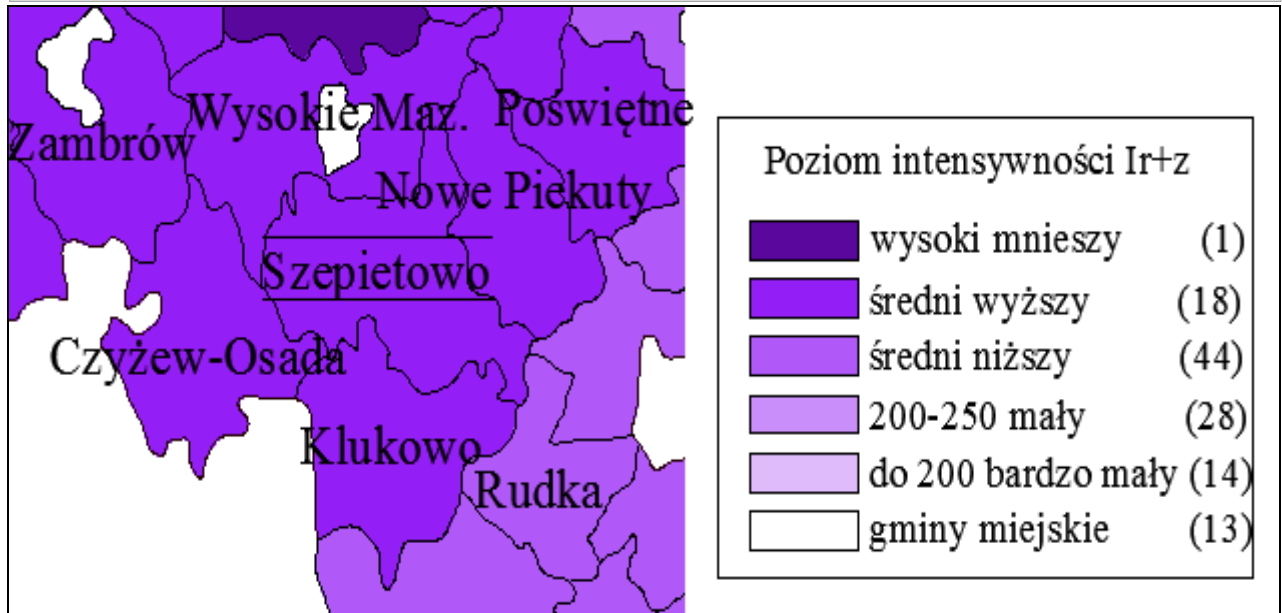
- powierzchnia użytków rolnych nie uległa znaczącej zmianie (2006 r. – 11 414 ha, 2014 r. – 11 802 ha),
- wśród użytków rolnych dominują grunty orne,
- znacznie zmniejszyła się wielkość powierzchni pastwisk (2006 r. – 1 218 ha, 2014 r. – 792 ha),
- wzrost o połowę powierzchni łąk (2006 r. – 526 ha, 2014 r. – 1 160 ha),
- zmniejszenie powierzchni sadów o 50% (2006 r. – 42 ha, 2014 r. – 22 ha).

Ogólna ocena bonitacji gleb, na terenie Gminy Szepietowo wskazuje na występowanie gleby dobrej jakości. Dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej. Gleb klasy V i VI jest niewiele, przy czym najwięcej jest ich na gruntach wsi Dąbrowa - Moczydły.

Wszystkie gminy województwa podlaskiego zostały zbadane przez IUNG Puławy pod kątem przydatności do produkcji rolnej. Gmina Szepietowo w badaniach tych uzyskała wysokie notowania. Ocenie poddano:

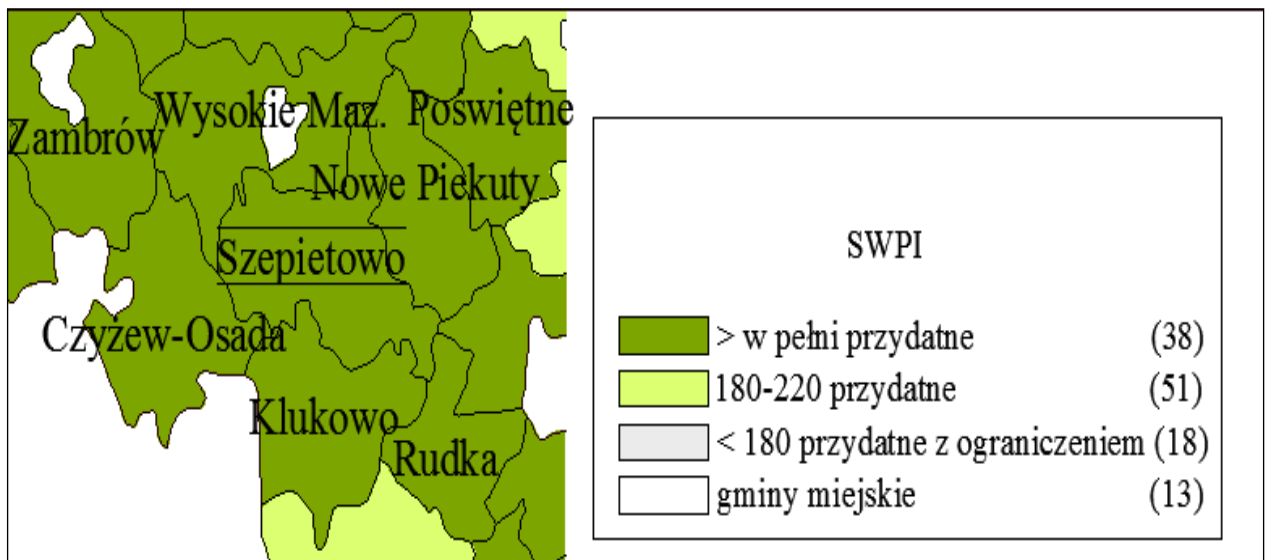
- intensywność organizacji produkcji rolniczej ($I_r + z$) – w Gminie Szepietowo $I_r + z = 300 - 350$ (poziom średni wyższy)

Mapa 4. Intensywność organizacji produkcji rolniczej (Ir + z)

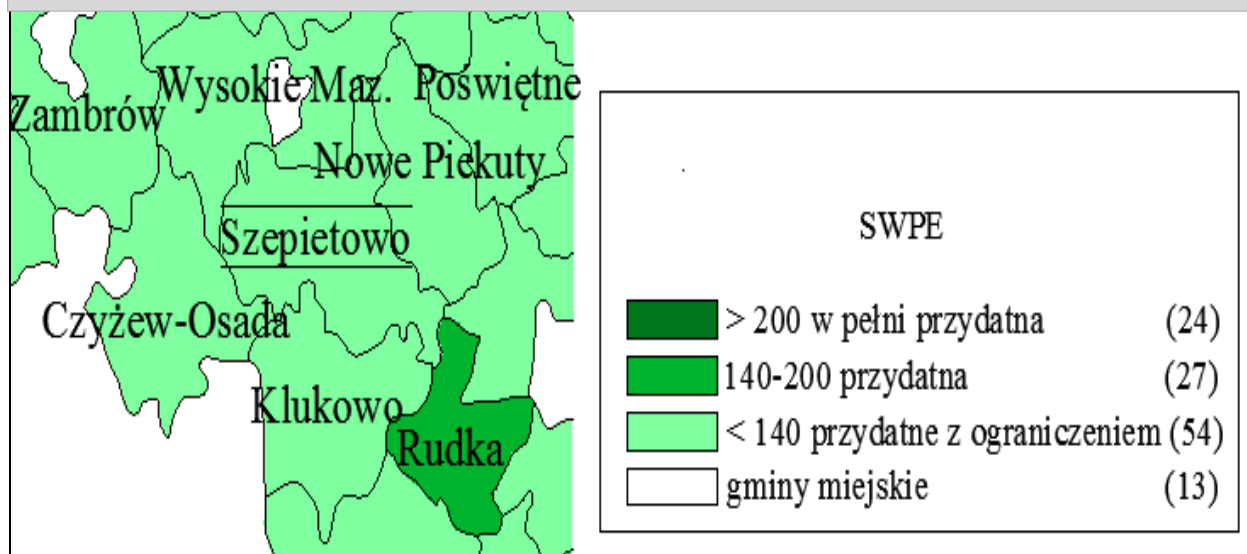
- przydatność gminy dla rolnictwa integrowanego (SWPI) – w Gminie Szebietowo SWPI > 220 (w pełni przydatna),

Mapa 5. Przydatność gminy dla rolnictwa integrowanego (SWPI)

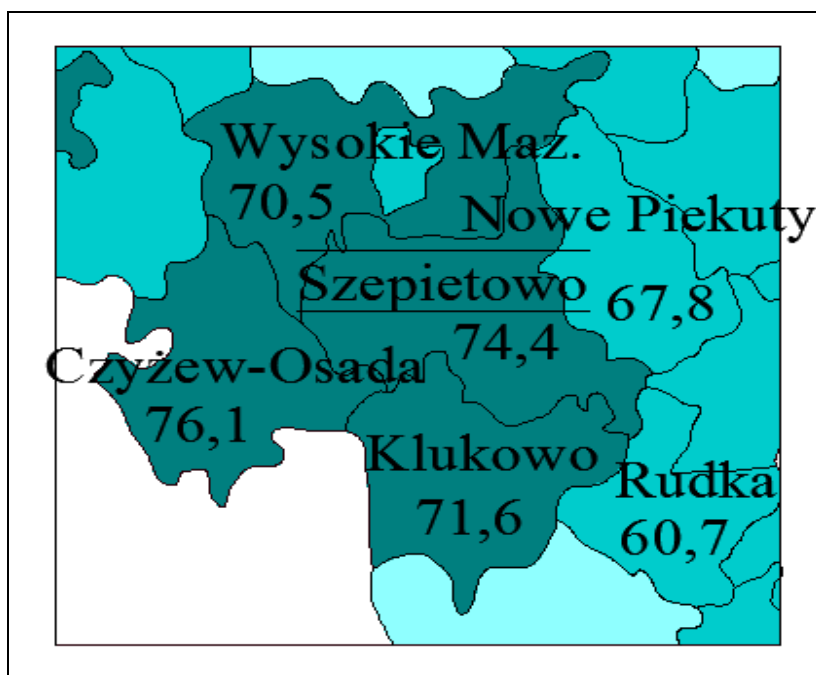
- przydatność gminy dla rolnictwa ekologicznego (SWPE) – w Gminie Szebietowo SWE < 140 (przydatne z ograniczeniem),

Mapa 6. Przydatność gminy dla rolnictwa ekologicznego (SWPE)

- waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy (ocena wartości gleb, rzeźby terenu oraz warunków wodnych) – Gmina Szepietowo: 74.4 pkt (bardzo wysoka),

Mapa 7. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy

Tak wysokie notowania świadczą o bardzo dużej przydatności przestrzeni rolniczej gminy do produkcji rolnej i dużym potencjale wytwórczym. W połączeniu z doświadczeniem

i pracowitością rolników stawia to Gminę Szepietowo w czołówce województwa pod względem wielkości i jakości produkcji rolnej.

Podstawowymi uprawami na terenie gminy są zboża, kukurydza na kiszonkę oraz mieszanki traw z roślinami motylkowymi. Warzywa stanowią produkcję marginalną. Wraz ze zmianą powierzchni oraz postępującą specjalizacją gospodarstw, zmienia się struktura zasiewów. W ostatnim okresie znacznie powiększyła się powierzchnia upraw kukurydzy na paszę, natomiast zmalała powierzchnia upraw ziemniaków i buraków cukrowych.

Wśród zwierząt hodowlanych dominuje bydło, głównie mleczne. Hodowla bydła rozwinęła się w 47 miejscowościach na terenie gminy. Należy zaznaczyć, że duża ilość gospodarstw uległa wysokiej specjalizacji w zakresie produkcji mleka. Sprzyja temu rozwijająca się tradycja upraw roślin trawiastych (traw na gruntach ornych). Rolnicy, posiadający gospodarstwa na terenie Gminy Szepietowo są dostawcami mleka dla Spółdzielni Mleczarskiej „Mlekovita” w Wysokiem Mazowieckiem.

Pogłowie trzody chlewnej ze względu na brak opłacalności produkcji uległo bardzo dużemu zmniejszeniu. Gospodarstwa zajmujące się hodowlą trzody chlewnej znajdują się w następujących wsiach: Wojny-Pogorzel, Wojny-Pietrasze, Wojny-Szuby Włociańskie, Szymbory-Andrzejowięta.

Poziom rolnictwa w gminie Szepietowo na tle rolnictwa województwa podlaskiego należy oceniać jako wysoki, co wynika m. in. z dobrej jakości gleb, stosunkowo dobrej struktury agrarnej, wieloletniej tradycji i kultury rolnej, wspartej doświadczeniem mieszkańców oraz fachowości rolników. Dużą rolę na płaszczyźnie działalności edukacyjnej, doradczej oraz kształtowania i upowszechniania optymalnych rozwiązań w zakresie stosowanych agrotechnologii wywiera Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Organizowana jest tu periodycznie Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych oraz szereg innych imprez o charakterze wystawienniczym, bardzo cenionych przez rolników z całego kraju.

Spśród przeszło 1000 gospodarstw indywidualnych działających na terenie gminy dominują te, których powierzchnia wynosi ponad 10 ha (49%), przy czym średnia wielkości gospodarstwa rolnego w Gminie Szepietowo wynosi ok. 12,0 ha użytków rolnych.

Użytki rolne prawie w całości są własnością prywatną – 98 % ha. Praca we własnym gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania większości mieszkańców gminy.

2.5.3 Gospodarka leśna

Z uwagi na małą powierzchnię lasów (17,3% powierzchni gminy), gospodarka leśna jest jedynie uzupełniającym zajęciem mieszkańców. Z 2 760 ha lasów i gruntów leśnych do osób prywatnych należy 1 220 ha. Są to lasy gospodarcze o powierzchni ok. 1 ha. Mieszkańcy pozyskują z nich drewno na potrzeby własne.

2.5.4 Przemysł i usługi

W roku 2016 na terenie Gminy Szepietowo zarejestrowanych jest 345 podmiotów gospodarczych. Struktura podmiotów w zależności od dziedziny działalności przedstawiała się następująco:

- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo,
- przetwórstwo przemysłowe,
- budownictwo,
- handel i naprawy,
- hotele i restauracje,
- transport, składowanie, łączność,
- pośrednictwo finansowe,
- obsługa nieruchomości i firm,
- edukacja,
- ochrona zdrowia i opieka społeczna,
- pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna.

Obserwuje się trend wzrostowy w zakładaniu nowych działalności gospodarczych. Jest to bardzo korzystne dla gminy i jej mieszkańców, ponieważ:

- powstają nowe miejsca pracy,
- zwiększają się dochody podatkowe gminy,
- zwiększa się ilość i jakość świadczonych usług na terenie gminy,
- wzrost ilości podmiotów następuje tylko w sektorze prywatnym.

Analizując zmiany zachodzące w strukturze działających podmiotów gospodarczych, zauważa się, że największy wzrost nastąpił w sektorze usług rynkowych.

Do największych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Szepietowo należą:

- Młyn „Rafałek” Pułazie Świerże 21,
- DIKPAK s.c. w Białymstoku Zakład w Szepietowie, ul. Przemysłowa 1,
- „KONKRET” Technika Pojazdowa, Szepietowo, ul. Kolejowa 3,
- Gminna Spółdzielnia „SCh” w Szepietowie, ul. Główna 1,
- „MNI TELECOM Sp. z o.o., 26-600 Radom, ul. Potkanowska 54a, Biuro w Szepietowie ul. Sienkiewicza 52, 18-210 Szepietowo,
- „Energobud 1” W. Dawidowski, Szepietowo ul. Wspólna 18,
- Piekarnia - Cukiernia Waldemar Herman, Szepietowo, ul. Piwna 5A,
- „UNIMEX” Sp. j. Z. Paryska, R. Dawidowski, Szepietowo, ul. Nowy Świat 1,
- „ROLPOL” Ołdakowscy, Szepietowo ul. Towarowa 1,
- Firma Budowlano - Drogowa „HERBUD” Kamil Herman, Szepietowo, ul. Piwna 5A,
- Sklep z artykułami metalowymi i przemysłowymi „Dąbrowski”, Marian Dąbrowski,

Szepietowo, ul. Mazowiecka 33,

- „Aldo” P.H.U. Technika Grzewcza - Odwierty, Pompy Ciepła, Szepietowo, ul. Kolejowa 6 D
- POLKRUSZ Zbigniew Wojno Wytwórnia Mas Betonowych w Szepietowie, ul. Przemysłowa 9,
- ROŚ TRANS Wyszyński Waldemar, ul. Piwna 2A,
- Hurt i Detal Pietrzak Waldemar – Wojny-Szuby-Włociańskie 22,

2.5.4.1 Handel

Na terenie gminy w 2014 r. funkcjonowało ok. 20 sklepów ogólnie – spożywczych, 2 zajmujące się sprzedażą wyrobów odzieżowych, 1 sklep papierniczy, 3 zajmujące się sprzedażą części do samochodów i maszyn rolniczych oraz 2 stacje benzynowe.

Analizując trendy z ostatnich lat należy stwierdzić, że stan ten ustabilizował się i w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

2.5.4.2 Turystyka

Bazę gastronomiczno – noclegową Gminy Szepietowo tworzą:

- Restauracja „Słowiańska” w Szepietowie,
- Pizzeria „Stacja Bistro” w Szepietowie,
- Pokoje noclegowe „Joanna” w Szepietowie,
- Ośrodek szkoleniowy PODR w Szepietowie,
- Gospodarstwo agroturystyczne Krystyny Prorok w Szepietowie-Wawrzyńcach,
- Gospodarstwo agroturystyczne Edyty Szepietowskiej w miejscowości Pułazie-Świerze,
- Gospodarstwo agroturystyczne Krystyny Sasinowskiej w miejscowości Stawiereje-Michałowieta.

Turystyka na terenie gminy nie jest zorganizowana. Najczęściej są to przyjazdy indywidualne, nie koniecznie związane ze zwiedzaniem atrakcyjnych miejsc. Brak jest informacji turystycznej.

2.5.5 Identyfikacja problemów

Podstawową działalnością prowadzoną na terenie Gminy Szepietowo jest rolnictwo. Gospodarstwa rolne funkcjonujące na obszarze gminy muszą jednak podnieść swoją konkurencyjność, czemu służy:

- powiększanie powierzchni gospodarstw,
- wprowadzanie nowych, bardziej wydajnych metod gospodarowania,
- unowocześnianie parku maszynowego,
- dostosowanie produkcji do potrzeb rynkowych.

Zmiany te są bardzo kosztowne i wymagają ogromnych nakładów finansowych, stąd też

nie wszystkie gospodarstwa będą mogły podjąć to wyzwanie. Zakłada się, że działania podejmowane w sektorze rolnictwa spowodują wzrost liczby gospodarstw wielkoobszarowych oraz intensyfikacji produkcji rolnej.

Przeobrażenia w rolnictwie spowodują likwidację małych gospodarstw oraz zmniejszenie zapotrzebowania na siłę roboczą. Dotknie to przede wszystkim gospodarstwa małe - do 10 ha.

Gospodarka leśna z uwagi na małą ilość gruntów nadających się do zalesienia będzie marginalna.

2.6 Sfera społeczna

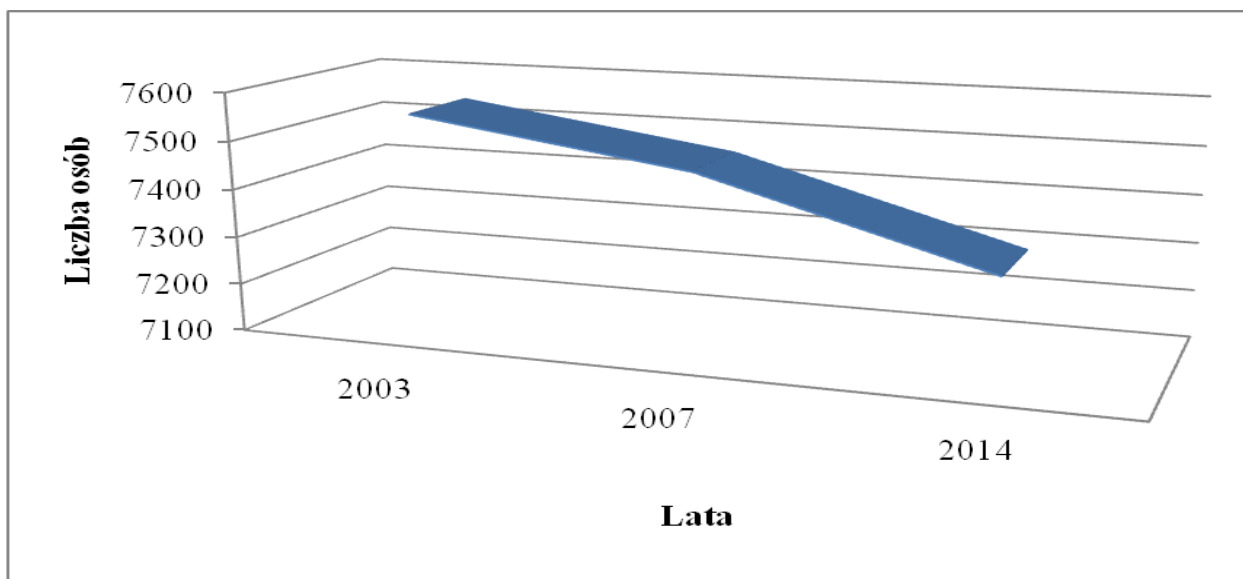
2.6.1 Demografia Gminy Szepietowo

Ludność gminy

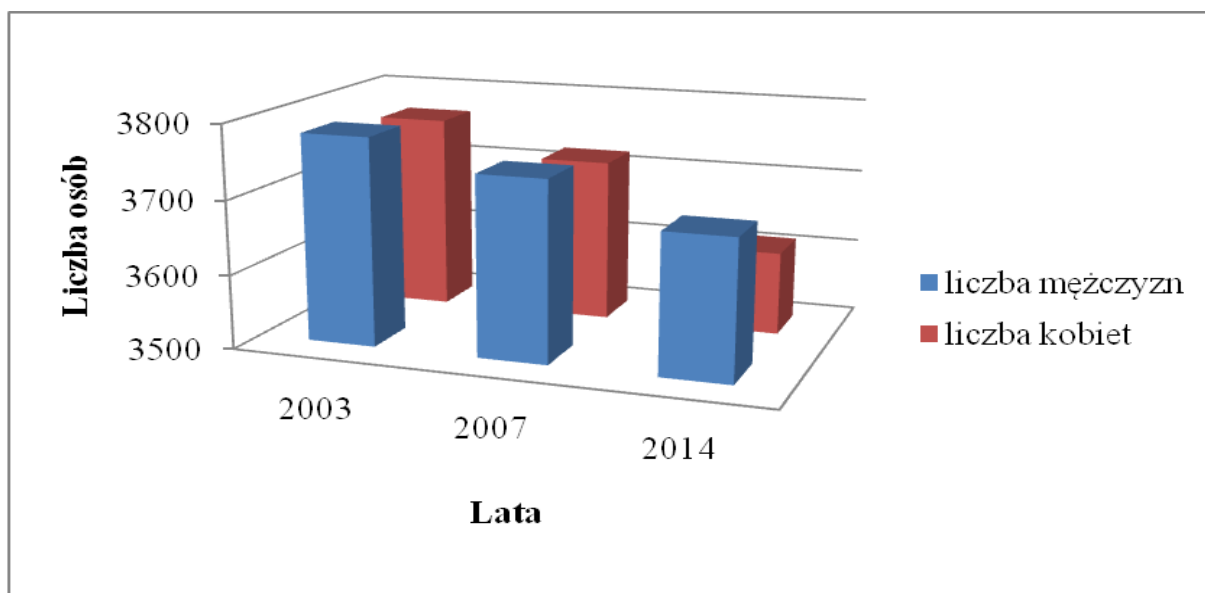
Tabela 9. Ludność Gminy Szepietowo			
Lata	2003	2007	2014
Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania	7 546	7 463	7 301
Liczba mężczyzn	3 781	3 743	3 689
Liczba kobiet	3 765	3 720	3 612
Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym	1 874	1 743	1 386
Liczba ludności w wieku produkcyjnym	4 171	4 244	4 528
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	1 501	1 243	1 387
Liczba dzieci w wieku szkolnym	2 011	b.d.	b.d.
Liczba urodzeń	56	89	83
Liczba zgonów	83	67	83
Przyrost naturalny	-27	+22	0

Jednym z podstawowych i najważniejszych uwarunkowań rozwoju gminy jest sytuacja demograficzna - tendencje przekształceń w liczbie ludności i jej strukturze. Liczba mieszkańców Gminy Szepietowo wykazuje od kilkunastu lat tendencję malejącą. W okresie 2003 - 2014 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 245 osób.

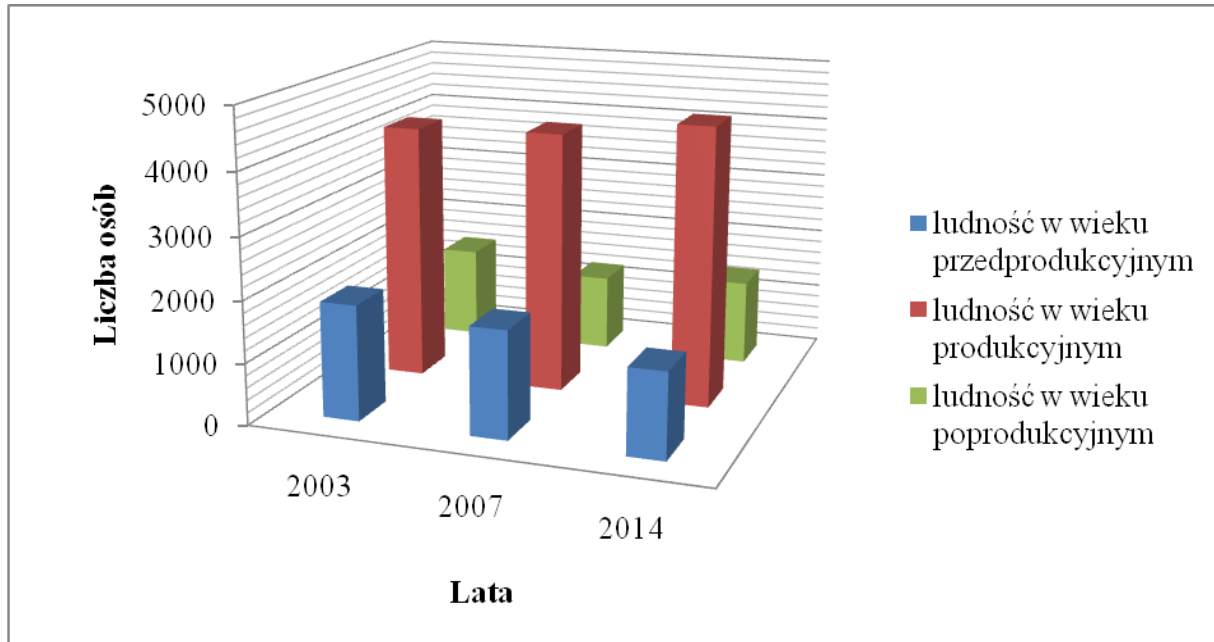
Wykres 5. Zmiana liczby mieszkańców Gminy Szepietowo

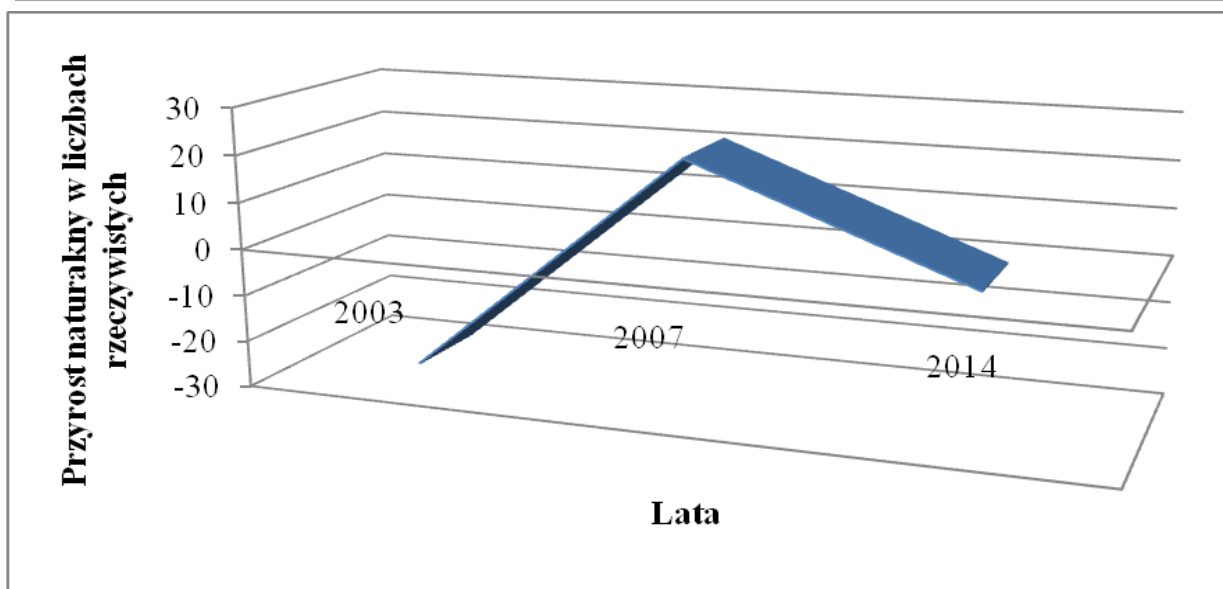
Wykres 6. Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Szepietowo

Wykres 7. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na terenie Gminy Szepletowo

Wykres 8. Przyrost naturalny w Gminie Szepletowo

Struktura demograficzna

Trend liczby urodzeń w badanym przedziale czasu, wykazuje tendencję wzrostową. W strukturze demograficznej, uwzględniającej ekonomiczne grupy wiekowe tzn. liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia), wieku produkcyjnym (18 – 64 lata dla

mężczyzn i 18 – 59 lat dla kobiet) oraz w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 roku życia dla mężczyzn i 60 lat życia dla kobiet) zauważalny jest spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym. Liczba osób znajdujących się w wieku produkcyjnym jest w miarę stabilna, z tendencją wzrostową. Analiza tych wskaźników dostarcza informacji, wskazujących na zapoczątkowanie się zjawiska „starzenia się gminy”, które jest charakterystyczne dla gmin wiejskich województwa podlaskiego, szczególnie dla gmin tzw. „ściany wschodniej”.

Kształtowanie się podstawowych danych demograficznych w gminie oraz ocena obserwowanych zjawisk i ich konsekwencje muszą być przedmiotem corocznego monitoringu. Należy sukcesywnie uzupełniać i poszerzać bazę danych oraz dokonywać prognoz, w celu wychwycenia tendencji demograficznych charakterystycznych dla Gminy Szepietowo. Jest to konieczne przede wszystkim z punktu widzenia planowania inwestycji gminnych, wielkości bazy oświatowej oraz rozwoju pozostałej infrastruktury komunalnej, technicznej i społecznej.

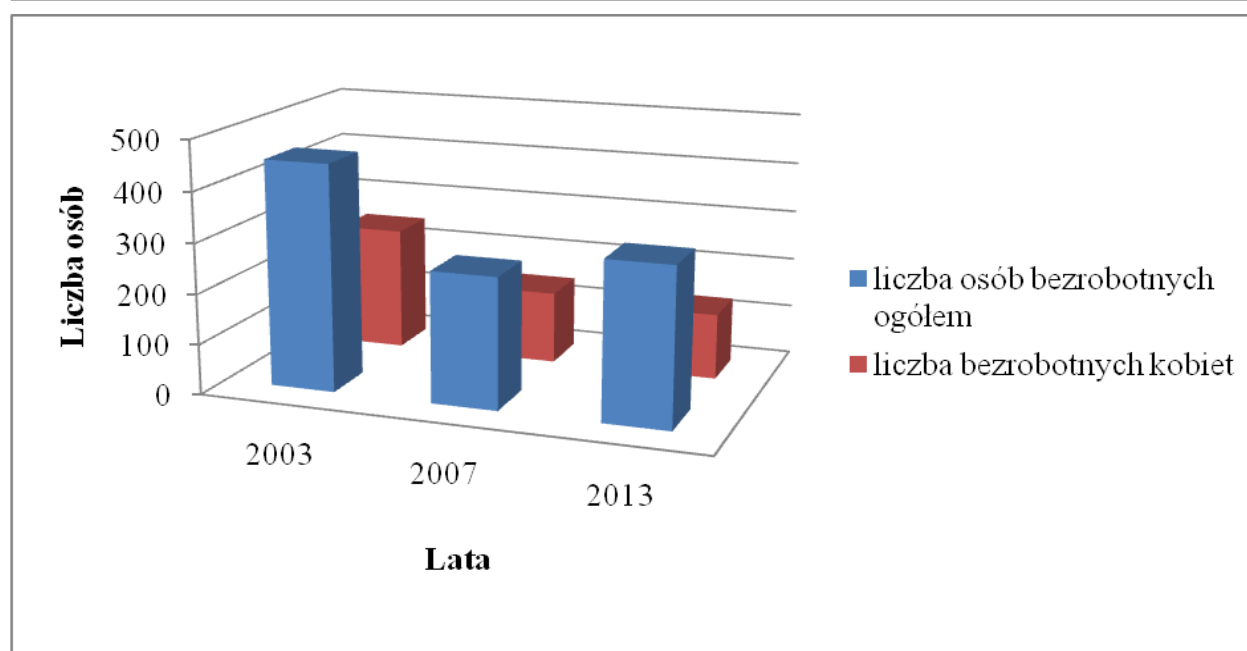
Poziom bezrobocie

Stopa bezrobocia w Gminie Szepietowo w latach 2003 - 2014 kształtowała się na poziomie 6 – 8 %. Ok. 50 % bezrobotnych stanowią kobiety. Tylko ok. 5 – 7 % ma prawo do zasiłku.

Tabela 10. Bezrobotni w Gminie Szepietowo

Rok	Ogółem	Kobiety	Z prawem do zasiłku
2003	451	247	25
2007	261	144	16
2014	313	131	24

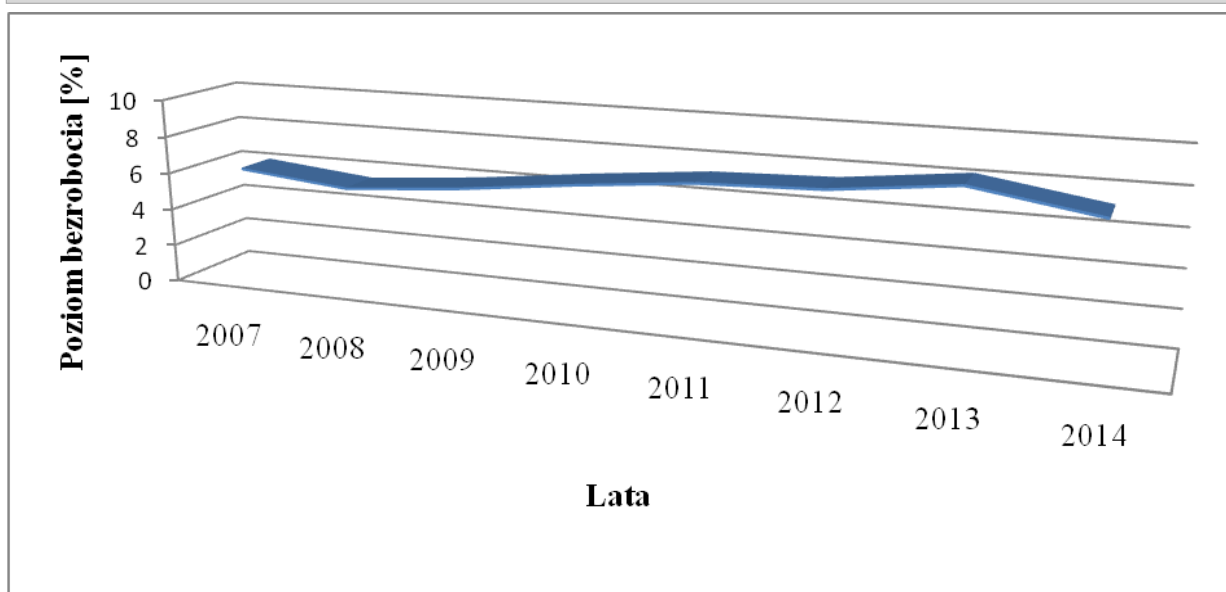
Wykres 9. Bezrobotni w Gminie Szepietowo

Tabela 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba bezrobotnych	266	243	262	294	320	332	362	326
Udział bezrobotnych (w %)	6,1	5,5	6,0	6,7	7,3	7,5	8,2	7,2

Wykres 10. Poziom bezrobocie na terenie Gminy Szepietowo

W Gminie Szepietowo poziom bezrobocia rejestrowanego jest stosunkowo niski. Głównym i najpoważniejszym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu życia rodzin. Należy również zwrócić uwagę na występujące na terenach wiejskich zjawisko tzw. bezrobocia ukrytego. Poziom bezrobocia agrarnego na terenie Gminy Szepietowo szacuje się na ok. 500 osób.

2.6.2 Oświata w Gminie Szepietowo

Do roku szkolnego 2014/2015 sieć szkolną w Gminie Szepietowo tworzyło:

- 5 szkół podstawowych,
- 1 gimnazjum.

Od roku szkolnego 2015/2016 na terenie Gminy Szepietowo funkcjonują 3 szkoły podstawowe oraz 1 gimnazjum w Szepietowie.

Tabela 12. Szkoły podstawowe i gimnazjum funkcjonujące na terenie Gminy Szepietowo w roku szkolnym 2015/2016

Placówka szkolna	Stopień organizacyjny	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Średnia liczba uczniów w oddziale	Roczny koszt utrzymania 1 ucznia/rok
Gimnazjum Publiczne w Szepietowie	I - III	209	24	23	10 699 zł
Szkoła Podstawowa w Szepietowie	I - VI	306	30	21	8 896 zł
Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Kościelnej	I - VI	77	14	13	14 048 zł
Szkoła Podstawowa w Wojnach - Krupach	I - VI	37	10	7	20 194 zł

W roku szkolnym 2015/2016 łącznie do wszystkich szkół podstawowych uczęszczało 420 uczniów, a do gimnazjum 209 uczniów.

Tabela 13. Liczba dzieci w szkołach podstawowych i gimnazjum funkcjonujących na terenie Gminy Szepietowo w roku szkolnym 2015/2016

Placówka szkolna	Publiczne Gimnazjum w Szepietowie	Szkoła Podstawowa w Szepietowie	Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Kościelnej	Szkoła Podstawowa w Wojnach - Krupach
Liczba uczniów	209	374	88	53

Z powyższej tabeli wynika, iż na terenie Gminy Szepietowo w roku szkolnym 2015/2016 we wszystkich szkołach podstawowych (uwzględniając klasy 0 i oddziały przedszkolne) naukę pobierało łącznie 515 uczniów, a w gimnazjum 209.

Po zamknięciu w roku szkolnym 2015/2016 dwóch szkół: SP w Dąbrowie-Moczydłach i SP w Wylinach-Rusi (z przyczyn demograficznych), ze względu na oddalenie miejsca zamieszkania uczniów od miejsca pobierania nauki dowożonych jest do szkoły 321, czyli ok. 45 %.

W Gminie Szepietowo szkoły podstawowe oferują naukę w klasach 0 oraz w oddziałach przedszkolnych. W roku szkolnym 2015/2016 w SP w Szepietowie do klas 0 łącznie

uczęszczało 43 dzieci, a do oddziału przedszkolnego – 25. W SP w Dąbrówce Kościelnej w klasie 0 było 8 dzieci, zaś w oddziale przedszkolnym zaledwie 2. Z kolei jeśli chodzi o SP w Wojnach – Krupach klasa 0 liczyła 8 dzieci, taką samą ilość dzieci obejmował oddział przedszkolny.

Warto wspomnieć, iż od 2009 roku w Szepietowie rozpoczęło swoją działalność Niepubliczne Przedszkole im. Kubusia Puchatka, mające w swojej ofercie oprócz opieki nad dziećmi w oddziale przedszkolnym, pobieranie nauki w klasie 0. W roku szkolnym 2014/2015 w oddziale przedszkolnym było 56 dzieci, a w klasie 0 – 12, zaś w roku szkolnym 2015/2016 w oddziale przedszkolnym - 49, natomiast w klasie 0 – 21 dzieci.

Na terenie Gminy Szepietowo funkcjonowało jeszcze jedno Niepubliczne Przedszkole. Oddział przedszkolny w roku szkolnym 2014/2015 liczył 27 dzieci. Jednakże przedszkole, decyzją właściciela, zostało zamknięte.

Poniższe tabele prezentują liczbę uczniów we wszystkich szkołach podstawowych (bez oddziału przedszkolnego) i gimnazjum na terenie Gminy Szepietowo.

Tabela 14. Liczba uczniów w szkołach podstawowych do roku szkolnego 2015/2016 w poszczególnych obwodach szkolnych

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Szepietowie							
	0	1 kl	2 kl	3 kl	4 kl	5 kl	6 kl	Razem
2008/2009	38	29	42	22	36	46	52	265
2009/2010	25	38	29	42	22	36	46	238
2010/2011	32	25	38	29	42	22	36	224
2011/2012	34	32	25	38	29	42	22	222
2012/2013	33	34	32	25	38	29	42	233
2013/2014	41	33	34	32	25	38	29	232
2014/2015	64	61	33	40	35	30	35	298
2015/2016	43	75	66	40	46	45	34	349
Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Kościelnej							
	0	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V	kl. VI	Razem
2008/2009	12	15	20	15	13	14	12	101
2009/2010	11	12	15	20	15	13	14	100
2010/2011	14	11	12	15	20	15	13	100
2011/2012	21	14	11	12	15	20	15	108
2012/2013	17	21	14	11	12	15	20	110
2013/2014	23	17	21	14	11	12	15	113
2014/2015	16	12	16	14	11	8	7	84
2015/2016	8	17	13	16	13	11	8	86

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Wojnach - Krupach							
	0	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V	kl. VI	Razem
2008/2009	7	11	12	1	12	11	12	66
2009/2010	8	7	11	12	1	12	11	62
2010/2011	6	8	7	11	12	1	12	57
2011/2012	9	6	8	7	11	12	1	54
2012/2013	8	9	6	8	7	11	12	61
2013/2014	7	8	9	6	8	7	11	56
2014/2015	5	9	5	6	6	7	5	43
2015/2016	8	5	8	5	6	6	7	45
Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Dąbrowie – Moczydłach							
	0	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V	kl. VI	Razem
2008/2009	5	9	9	10	8	14	9	64
2009/2010	6	5	9	9	10	8	14	61
2010/2011	12	6	5	9	9	10	8	59
2011/2012	9	12	6	5	9	9	10	60
2012/2013	7	9	12	6	5	9	9	57
2013/2014	10	7	9	12	6	6	9	59
2014/2015	4	5	6	2	6	3	3	29
2015/2016	<i>zamknięcie szkoły</i>							
Rok szkolny	Szkoła Podstawowa w Wylinach – Rusi							
	0	kl. I	kl. II	kl. III	kl. IV	kl. V	kl. VI	Razem
2008/2009	6	3	4	6	5	4	5	33
2009/2010	1	6	3	4	6	5	4	29
2010/2011	4	1	6	3	4	6	5	29
2011/2012	3	4	1	6	3	4	6	27
2012/2013	1	3	4	1	6	3	4	22
2013/2014	1	1	3	4	1	6	3	19
2014/2015	4	3	1	3	3	1	4	19
2015/2016	<i>zamknięcie szkoły</i>							

Należałoby jeszcze zaprezentować rozkład liczby uczniów w poszczególnych klasach Publicznego Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Szepietowie. W roku szkolnym 2014/2015 uczyło się w:

- klasie I – 68,
- klasie II – 80,

- klasie III – 59 uczniów.

Z kolei jeśli chodzi o rok szkolny 2015/2016 liczba uczniów w poszczególnych klasach rozkłada się w następujący sposób:

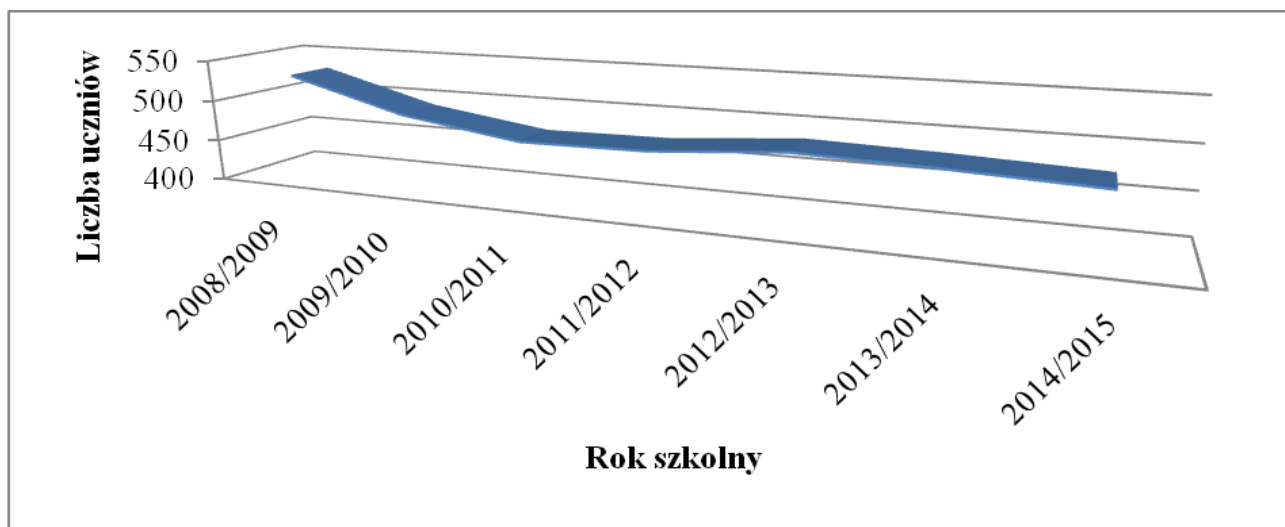
- klasa I – 62,
- klasa II – 67,
- klasa III – 80 uczniów.

Poniżej znajduje tabela podsumowująca rozdział dotyczący oświaty w Gminie Szepietowo. Tabela przedstawia jak kształtowała się liczba uczniów w latach 2008 – 2016 w poszczególnych oddziałach.

Tabela 15. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Szepietowo w latach 2008 - 2016

Nazwa szkoły	Liczba uczniów w latach 2008 – 2016							
	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
SP w Szepietowie	265	238	224	222	233	232	298	374
SP w Dąbrówce Kościelnej	101	100	100	108	110	113	84	88
SP w Wojnach - Krupach	66	62	57	54	61	56	43	53
SP w Dąbrowie - Moczydłach	64	61	59	60	57	59	29	-
SP w Wylinach - Rusi	33	29	29	27	22	19	19	-
Razem	529	490	469	471	483	479	473	515

Wykres 11. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Szepietowo w latach 2008 - 2015

Narastający spadek liczby uczniów w szkołach podstawowych w latach szkolnych 2008/2009 – 2014/2015 spowodował, co już wcześniej zostało wspomniane, zamknięcie w roku szkolnym 2015/2016 - 2 szkół (SP w Dąbrowie-Moczydłach i SP w Wylinach-Rusi) na terenie Gminy Szepietowo. Nieracjonalnym wydawało się utrzymanie szkół, w których nawet w klasach łączonych uczyć się miało poniżej 5 uczniów.

Na bazie infrastruktury szkolnej, po uprzednim dostosowaniu w Wylinach-Rusi od 1 kwietnia 2016 roku rozpoczął działalność Środowiskowy Dom Samopomocy. Jego zadaniem jest budowanie sieci oparcia społecznego, przygotowanie do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie.

Po zmodernizowaniu pomieszczeń, po byłej Szkole Podstawowej w Dąbrowie-Moczydłach, 1 września 2016 r. 50 wychowanków podjęło naukę w Ośrodku Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym (OREW). To pierwsze tego typu miejsce rehabilitacji, edukacji, wychowania dzieci i młodzieży z głęboką, znaczną, umiarkowaną i sprzężoną niepełnosprawnością intelektualną, w wieku od 3 do 25 lat. OREW powstał z inicjatywy Stowarzyszenia Pomocy Szansa. Zajęcia trwają 7 godzin, od poniedziałku do piątku.

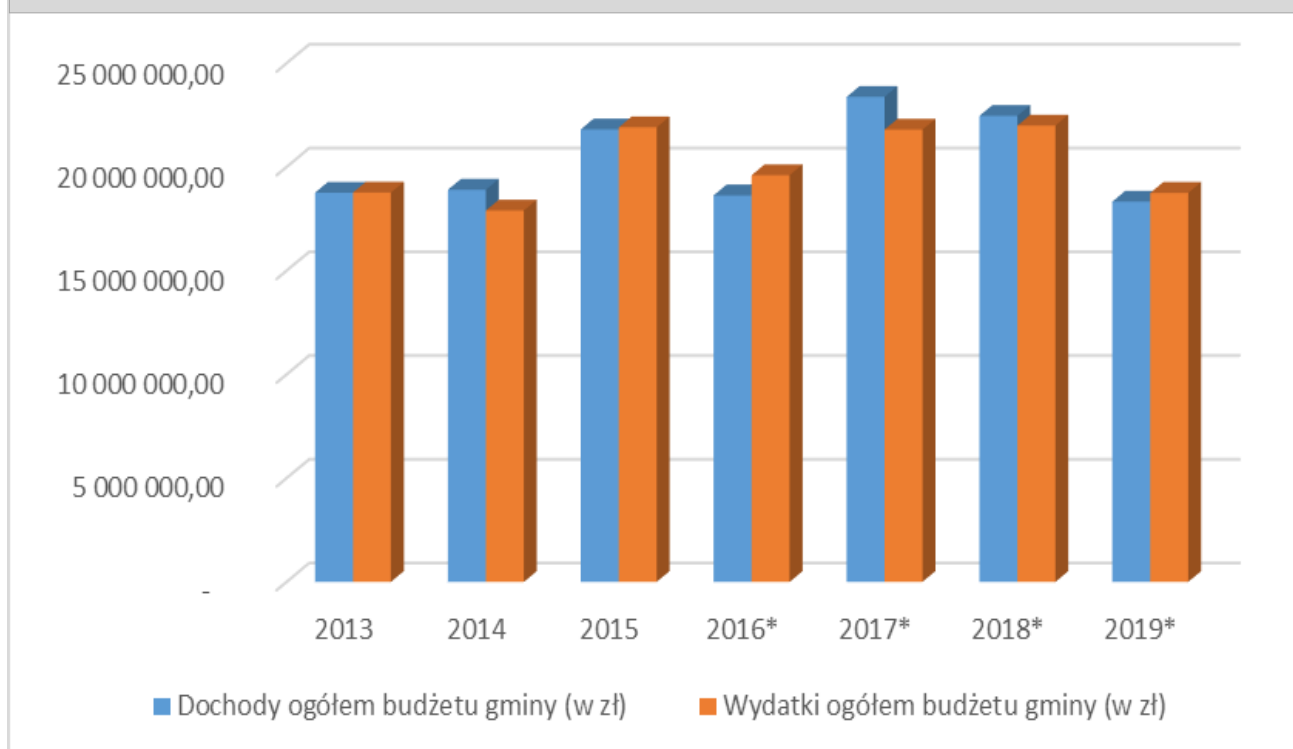
2.7 Budżet Gminy 2013-2019

Tabela 16. Dochody i wydatki 2013 - 2019

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*	2019*
Dochody ogółem budżetu gminy (w zł)	18 760 788,40	18 904 547,82	21 815 221,00	18 631 219,00*	23 380 103,00	22 465 808,00	18 330 323,00
Wydatki ogółem budżetu gminy (w zł)	18 767 549,55	17 906 229,28	21 911 764,00	19 604 141,00*	21 800 000,00	22 000 000,00	18 753 000,00

* wartości prognozowane

Wykres 12. Dochody i wydatki 2013 - 2019

Zarówno wielkość dochodów, jak i wydatków z budżetu gminy w latach 2013 – 2019

charakteryzuje się dużą zmiennością. Najwięcej dochodów w wysokości 23 380 103,00 zł zaplanowano w 2017 roku, zaś najmniej w 2019 roku, z kwotą 18 330 323,00 zł.

Jeśli chodzi o wykorzystanie budżetu gminy, to najwięcej, bo aż 23 380 103,00 zł planuje się wydatkować w 2017 roku, a najmniej wydatkowano w 2014 roku – 17 906 229 zł.

W poniższej tabeli zaprezentowano dane dotyczące dochodów i wydatków ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w latach 2013 – 2019.

Tabela 17. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2013 - 2019							
	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)	2 553,88	2 589,31	3 005,27	2 566,64	3 220,84	3 094,89	2 525,19
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)	2 554,80	2 452,57	3 018,57	2 700,67	3 003,17	3 030,72	2 583,41

* wartości prognozowane

Szacowane dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca od 2015 roku osiągnęły wartość powyżej 3 000 zł. Zakłada się iż najwyższe dochody osiągnięte zostaną w 2017 roku i przekroczą 3 200 zł (w przeliczeniu na jednego mieszkańca).

W latach 2016-2018 planuje się osiągnąć poziom wydatków budżetowych przekraczający 3 000 zł na jednego mieszkańca.

W związku z tym, że plany inwestycyjne nie obejmują roku 2019, na ten czas zaplanowano również niższe dochody i wydatki budżetowe.

III Zadania polegające na poprawie sytuacji na terenie Gminy Szepietowo

3.1 Kierunki rozwoju Gminy Szepietowo

W kolejnej części niniejszego opracowania została zdiagnozowana aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza Gminy Szepietowo. Zidentyfikowano aktualne problemy mające negatywny wpływ na rozwój gminy i warunki życia jej mieszkańców.

Kierunki rozwoju Gminy Szepietowo zostały określone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo”, „Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szepietowo na lata 2015-2020” oraz w „Strategii rozwoju Gminy Szepietowo” przy uwzględnieniu uwarunkowań zewnętrznych (położenie gminy, konieczność dostosowania rolnictwa do wymogów Unii Europejskiej oraz wymagań rynku) oraz wewnętrznych (struktura demograficzna, struktura użytkowania gruntów, gospodarka).

Na terenie gminy założono utrzymanie następujących funkcji podstawowych:

- produkcji rolnej dostosowanej do uwarunkowań naturalnych,
- wielokierunkowej działalności gospodarczej w tym przemysłowej, jako funkcji uzupełniającej,
- gospodarki leśnej.

Funkcjami towarzyszącymi funkcjom podstawowym są mieszkalnictwo i obsługa w zakresie rozwoju usług, komunikacji i infrastruktury technicznej.

Uznanie funkcji rolniczej za jedną z podstawowych funkcji zagospodarowania przestrzennego Gminy Szepietowo wynika zarówno z uwarunkowań przyrodniczych (wysoki udział gleb żyznych w klasach bonitacyjnych III i IV, udział użytków rolnych w powierzchni gruntów ogółem na poziomie 75,14%) jak i ekonomiczno - społecznych (1550 osób pracujących w rolnictwie). Praktycznie na terenie całej gminy priorytetem powinna być ochrona użytków rolnych, szczególnie III i IV klasy, przed zmianą sposobu ich gospodarczego wykorzystania. Przewiduje się, że na tych terenach będzie rozwijała się wysoko towarowa gospodarka rolna.

Wielokierunkowy rozwój działalności gospodarczej, w tym przemysłowej, jako funkcji uzupełniającej, przewidziany jest przede wszystkim w miejscowości gminnej Szepietowo, gdzie obecnie zlokalizowane są zakłady usługowe oraz zakłady przemysłowe. Z uwagi na korzystne położenie przewiduje rozwój usług oraz budownictwa mieszkaniowego wzdłuż drogi krajowej nr 66. Należy przy tym, ze względu na bezpieczeństwo ruchu, ograniczać ilość wjazdów na drogę z nowo powstałych terenów inwestycyjnych.

Realizując powyższe zamierzenia Rada Gminy Szepietowo podjęła szereg uchwał w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- dla fragmentów wsi Włosty Olszanka i Dąbrowa Wilki (Uchwała Rady Gminy Szepietowo nr VIII/58/03 z dnia 29 sierpnia 2003 r.),
- części miejscowości Szepietowo w rejonie ulic Głównej i Pivnej (Uchwała Rady Gminy Szepietowo nr XXVI/182/09 z dnia 13 listopada 2009 r.),

- części miejscowości Szepietowo w rejonie ulic Głównej, Kard. Stefana Wyszyńskiego i Ogrodowej (Uchwała Rady Miejskiej w Szepietowie nr XXXI/222/10 z dnia 28 czerwca 2010 r.),
- w części miasta Szepietowa, w rejonie ulic Ogrodowej i Lipowej (Uchwała Rady Miejskiej w Szepietowie nr VI/34/11 z dnia 31 maja 2011 r.),
- w obrębie geodezyjnym Stare Gierałty, Nowe Gierałty i Szepietowo (Uchwała Rady Miejskiej w Szepietowie nr VI/35/11 z dnia 31 maja 2011 r.),

Rozwój gospodarki leśnej przewiduje się w części południowo - wschodniej gminy – w rejonie wsi Wyliny-Ruś.

Mieszkalnictwo będzie rozwijać się przede wszystkim w miejscowości Szepietowo oraz w granicach zwartej zabudowy wszystkich wsi. Tam też będą lokalizowane zakłady usługowe oraz handlowe, ukierunkowane na realizację potrzeb mieszkańców oraz rozwijające się rolnictwo. Ponadto na terenach wiejskich leżących wzdłuż doliny rzeki Mień oraz w sąsiedztwie zwartych kompleksów leśnych przewiduje się rozwój agroturystyki.

3.2 System komunikacji i infrastruktura techniczna

Funkcjonalny rozwój gminy determinowany jest rozwojem infrastruktury technicznej oraz systemu komunikacji. Te dwie składowe decydują o:

- dostępności do terenów i ich atrakcyjności inwestycyjnej, a co jest z tym związane, warunkują rozwój gospodarczy gminy,
- warunkach gospodarowania i stosowanych metodach produkcji, szczególnie w rolnictwie,
- poziomie i warunkach życia mieszkańców,
- wpływie działalności na środowisko naturalne oraz jego ochronie przed zanieczyszczeniami,
- spójności przestrzennej i funkcjonalnej gminy oraz całego województwa podlaskiego.

System komunikacji

Układ komunikacyjny Gminy Szepietowo jest wystarczający, by można było realizować potrzeby gminy i jej mieszkańców. Zastrzeżenia budzi stan techniczny dróg. Zarówno drogi krajowe, wojewódzkie jak i powiatowe przebiegające przez jej teren wymagają remontu oraz przebudowy. Zadania te jednak leżą w gestii właścicieli dróg, którymi są Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Podlaski Urząd Marszałkowski, bądź Starostwo Powiatowe w Wysokiem Mazowieckiem.

Gmina jest właścicielem i zarządcą dróg gminnych. Z 326 km dróg gminnych, około 73 km dróg posiada nawierzchnię bitumiczną. Pozostałe mają nawierzchnię brukowcową, żwirową bądź nie są utwardzone. Sytuacja ta, będzie się stopniowo poprawiać, gdyż Rada Miejska postawiła sobie za cel ich zmodernizowanie oraz ułożenie na nich nawierzchni

asfaltowej. Z uwagi na koszty oraz możliwości finansowe gminy modernizacja dróg musi być rozłożona w czasie. Ponadto w celu zapewnienia oraz poprawy poziomu bezpieczeństwa, planuje się budowę i modernizację oświetlenia ulicznego wzdłuż dróg na terenach zabudowanych w miejscowościach, które nie zostały objęte remontem oświetlenia drogowego, wykonanym w 2007 r.

Bardzo ważnym problemem jest również stan dróg dojazdowych do pól, których zarządcą jest Gmina Szepietowo. Są one na bieżąco remontowane poprzez nawożenie, głównie żwirem drogowym, w miarę posiadanych środków finansowych.

Gospodarka wodno – ściekowa

Gmina Szepietowo jest zwodociągowana w 99 %. W celu zakończenia pełnego zwodociągowania gminy planuje się wykonanie sieci wodociągowej do kolonistów w Wylinach – Rusi (leśniczówka) i do kilku mieszkańców we wsi Nowe Gierały.

Inaczej jest z siecią kanalizacyjną. Z systemu kanalizacji sanitarnej korzysta ok. 2 600 mieszkańców. Dotyczy to miejscowości Szepietowo i części miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce. Dlatego należy czynić starania dalszej jej rozbudowy. W najbliższym czasie planowana jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej w Szepietowie-Wawrzyńcach – etap II i w Szepietowie w ciągu ul. Przemysłowej, Towarowej i Nowego Świata oraz części ul. Mazowieckiej i Sportowej wraz z rozbudową sieci kanalizacji sanitarnej. W 2014 roku dokonano modernizacji i rozbudowy gminnej oczyszczalni ścieków. Na terenach wiejskich planuje się budowę zagrodowych oczyszczalni ścieków. W ramach pozyskiwania środków zewnętrznych planowana jest budowa kanalizacji sanitarnych w większych miejscowościach gminy (Dąbrówka-Kościelna, Wyliny-Ruś, Pułazie-Świerże i inne).

Jest to szczególnie ważne z uwagi na ochronę gruntów rolnych i wód znajdujących się na tym obszarze przed zanieczyszczeniem.

Gospodarka odpadowa

Na terenie Gminy Szepietowo zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami zorganizowano odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców 48 miejscowości.

W wyniku przeprowadzonego zamówienia publicznego na „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach zamieszkałych na terenie gminy Szepietowo oraz zorganizowanie i prowadzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) w miejscowości Szepietowo” wyłoniono firmę Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Zambrowie, która prawidłowo realizuje zadania w zakresie gospodarki odpadami.

Gmina Szepietowo osiąga wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia (papier, metal, tworzywo sztuczne, szkło, poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, odpadów budowlanych i rozbiórkowych).

3.3 Infrastruktura społeczna

O jakości życia mieszkańców decyduje też rozwój infrastruktury społecznej – oświaty, kultury, opieki społecznej i służby zdrowia. Bardzo ważną sprawą jest jej jakość i dostępność.

Oświata, kultura i sport

Jak wspomniano w części II sieć szkolna w Gminie Szepletowo do roku szkolnego 2014/2015 składała się z 5 szkół podstawowych i 1 gimnazjum, zaś od roku szkolnego 2015/2016 tworzą ją 3 szkoły podstawowe i 1 gimnazjum.

Ze względów ekonomicznych wskazane było zmniejszenie liczby szkół podstawowych tj. zamknięcie szkół o bardzo małej liczbie uczniów jak np. Szkoła Podstawowa w Wylinach-Rusi (w latach 2009-20014, 20-30 osób w szkole) oraz Szkoła Podstawowa w Dąbrowie–Moczydłach.

Stan techniczny szkół od kilku lat jest systematycznie poprawiany. Remont obiektów połączony jest z termomodernizacją i wymianą kotłowni węglowych na bardziej przyjazne środowisku.

Gminny Ośrodek Kultury w Szepletowie spełnia czołową funkcję w zakresie usług z dziedziny kultury. Jest on instytucją kultury i jako zadanie własne finansowany jest z budżetu Gminy. W skład Gminnego Ośrodka Kultury wchodzi:

- dom kultury, w którym prowadzone są liczne koła zainteresowań,
- biblioteka licząca 19 682 woluminów,
- kino, które posiada 144 miejsc siedzących.

Działalność sportową na obszarze Gminy współtworzą szkolne kluby sportowe przy szkołach podstawowych w Szepletowie, Dąbrowce-Kościelnej oraz Wojnach–Krupach, a także Klub Sportowy „Sparta” Szepletowo, w ramach którego działają wyczynowe zespoły piłkarskie: drużyna seniorów (IV Liga Wojewódzka) oraz drużyna trampkarzy.

Opieka społeczna

Jak wspomniano w części II Gmina Szepletowo ”starzeje się”. W wyniku procesów demograficznych zmniejsza się liczba ludności. W wyniku spadku liczby mieszkańców w wieku przed i produkcyjnym przy wzroście liczby emerytów i rencistów w najbliższym czasie będzie zwiększać się liczba samotnych osób (w większości kobiet) wymagających opieki. Dlatego też należy zastanowić się nad zwiększeniem środków na zadania własne w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, w tym na refundację pobytu osób starszych o niskich dochodach w Domach Opieki Społecznej.

Bardzo ważnym problemem jest uzależnienie od alkoholu. Oprócz pomocy rzeczowej i finansowej udzielanej przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, dzieci z rodzin patologicznych powinny być objęte specjalną formą opieki realizowaną w świetlicach socjoterapeutycznych i w domach dziennego pobytu. Dlatego też należy zastanowić się nad organizacją takich świetlic oraz domu dziennego pobytu.

Również poważnym problemem jest duża liczba osób niepełnosprawnych o niskim wykształceniu. Należy zastanowić się nad objęciem tej grupy społecznej szczególną opieką oraz umożliwić im normalne funkcjonowanie poprzez stworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji oraz zachęcanie przedsiębiorców do ich zatrudniania.

W wyremontowanym budynku po Szkole Podstawowej w Wylinach-Rusi od 1 kwietnia 2016 roku rozpoczął działalność Środowiskowy Dom Samopomocy. Realizuje on bardzo ważną funkcję społeczną, a mianowicie ma za zadanie budować sieć oparcia społecznego, przygotowując do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie.

Śłużba zdrowia

Na terenie Gminy Szepietowo funkcjonuje 1 ośrodek zdrowia nieodpłatnie przyjęty od Starostwa Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem. Personel ośrodka stanowi:

- 3 lekarzy,
- 2 stomatologów,
- 6 pielęgniarek,
- 1 położna,
- 1 sprzątaczką.

W Szepietowie działają 2 prywatne apteki – w tym jedna mieszcząca się w budynku ośrodka. Oprócz działającej w ośrodku zdrowia praktyki stomatologicznej, w Szepietowie funkcjonują dodatkowo jeszcze dwa gabinety świadczące tego rodzaju usługi.

IV Powiązanie projektów z innymi działaniami

Cele Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo, realizowane poprzez zaplanowane cele i wskaźniki (w części VO planu) oraz wskazane projekty (w części VI Planu), spójne są z kierunkami rozwoju określonymi na poziomie województwa i powiatu. Planowane działania oraz inwestycje mają sprzyjać rozwojowi gminy w symbiozie z rozwojem powiatu oraz województwa poprzez realizację o działań w oparciu o zapisy poniższych dokumentów:

- **Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020**

Cele strategiczne:

Cel 1: Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa

Cel 2: Rozwój zasobów ludzkich zgodnie z potrzebami rynku pracy

Cel 3: Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym

Cel 4: Ochrona środowiska naturalnego

Cel 5: Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego

Cel 6: Wykorzystanie przygranicznego i transgranicznego położenia województwa

Cel 7: Rozwój rolnictwa i tworzenie warunków wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

Priorytety:

Priorytet I. Infrastruktura techniczna

Działanie 1. Rozwój systemu transportowego województwa

Działanie 2. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Działanie 3. Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych

Działanie 4. Rozwój systemów energetycznych

Priorytet II. Infrastruktura społeczna

Działanie 1. Rozwój lecznictwa i opieki socjalnej

Działanie 2. Rozwój kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego

Działanie 3. Rozwój sportu i rekreacji

Działanie 4. Rozwój szkolnictwa

Działanie 5. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich oraz rozwój mieszkalnictwa

Priorytet III. Baza ekonomiczna

Działanie 1. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich

Działanie 2. Rozwój turystyk

Działanie 3. Wsparcie przedsiębiorczości

Działanie 4. Rozwój innowacyjności gospodarki regionu

Działanie 5. Tworzenie spójnego i efektywnego systemu promocji

Działanie 6. Rozwój kadr gospodarki regionu, w tym kształcenia ustawicznego

• **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020**

Cel główny: Wzrost konkurencyjności gospodarki kształtowanej w oparciu o regionalne specjalizacje.

Cel tematyczny:

1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji, a szczególnie:
  - Wzrost znaczenia działalności B+R w przedsiębiorstwach
2. Upowszechnienie technik informatyczno-komunikacyjnych w opiece zdrowotnej, administracji, kulturze edukacji, informacji, przestrzennej oraz zwiększenie poziomu korzystania z usług świadczonych drogą elektroniczną
3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR) poprzez:
  1. Pobudzenie przedsiębiorczości
  2. Zapewnienie dostępność terenów inwestycyjnych oraz poprawa gospodarczego wizerunku regionu
  3. Zapewnienie dostępu do kapitału na działalność inwestycyjną i innowacyjną przedsiębiorstw na rzecz wzrostu ich konkurencyjności
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, dzięki:
  1. Rozwojowi lokalnej (rozproszonej) produkcji energii ze źródeł odnawialnych
  2. Poprawie gospodarowania energią u zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w sektorze MŚP
  3. Wdrożeniu programów oszczędnego gospodarowania energią, w tym działań termomodernizacyjnych
  4. Upowszechnianiu gospodarki niskoemisyjnej
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem:
6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami, a szczególnie:
  1. Poprawa efektywności systemu gospodarowania odpadami
  2. Efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego
  3. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych
  4. Zachowanie zasobów przyrodniczych regionu
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej, tj.:
  1. Poprawa dostępności na rzecz włączenia regionu do europejskiego zintegrowanego systemu transportowego
  2. Zwiększenie roli transportu kolejowego w przewozach towarowych i pasażerskich województwa
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników, poprzez:
  1. Zapewnienie alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców gmin, których rozwój uwarunkowany jest siecią Natura 2000
  2. Podniesienie aktywności zawodowej oraz zdolności zatrudnienia
  3. Tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój przedsiębiorczości
  4. Ułatwienie godzenia życia zawodowego i prywatnego
  5. Podniesienie kwalifikacji, kompetencji i umiejętności osób pracujących oraz ich dostosowanie do potrzeb regionalnej gospodarki
  6. Przedłużanie wieku aktywności zawodowej
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, w oparciu o:

1. Poprawę dostępności i jakości usług społecznych
  2. Wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą, społeczną obszarów zmarginalizowanych
  3. Poprawa dobrobytu społeczności lokalnych poprzez wzmocnienie kapitału społecznego i zwiększenie zaangażowania w rozwój lokalny
  4. Poprawa integracji społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
  5. Ułatwienie dostępu do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
  6. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych
  7. Poprawa dobrobytu społeczności lokalnych poprzez wzmocnienie kapitału społecznego i zwiększenie zaangażowania w rozwój lokalny
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie, poprzez:
1. Zapewnienie równego dostępu wysokiej jakości edukacji przedszkolnej
  2. Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia ogólnego ukierunkowanej na rozwój kompetencji kluczowych
  3. Popularyzacja i podniesienie jakości oferty kształcenia ustawicznego oraz dostosowanie go do rynku pracy
  4. Poprawa dostępności do wysokiej jakości kształcenia i szkoleń dostosowanego do potrzeb rynku pracy
11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej
- Cele Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo są zgodne z koncepcją rozwoju Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Brama na Podlasie.
    1. Przedsiębiorczość
Cele założone przez Gminę Szepietowo są zgodne z założeniami Lokalnej Strategii Rozwoju. W celu zmniejszenia zjawiska bezrobocia oraz wzrostu gospodarczego na obszarze gminy Szepietowo konieczne jest podjęcie wszelkich działań zmierzających do aktywizacji zawodowej. Utworzenie nowych miejsc pracy oraz stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości to bardzo istotne działania wpływające na rozwój danego obszaru.
    2. Organizacje pozarządowe
Ważnym celem w nowej perspektywie będzie także wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych, zarówno poprzez formalizowanie ich działania (rejestracja w KRS), jak i podejmowanie przez nie działalności gospodarczej.
    3. Dostępność i atrakcyjność infrastrukturalna obszaru
Ważnym aspektem jest zadbanie o infrastrukturę techniczną, wykorzystywaną w indywidualnych gospodarstwach domowych do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, co zapewnia dbałość o środowisko w którym żyją mieszkańcy obszaru LGD, poprzez stopniowe ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, szkodliwych dla środowiska, a w konsekwencji dla samych mieszkańców. Wzmocnieniem tych działań będzie także odpowiednia edukacja i kształtowanie postawy pro-ekologicznej, zmierzająca do upowszechniania takich rozwiązań i zwiększenia stopnia ich wykorzystania.

V Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Szebietowo jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne oraz spowodować rozwój gospodarczy gminy.

Podstawowymi celami realizacji programu na terenie Gminy Szebietowo są:

- zwiększenie poziomu inwestycji,
- utworzenie oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej,
- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców
- poprawa warunków życia mieszkańców.
- poprawa warunków bezpieczeństwa mieszkańców

Osiągnięcie celów podstawowych możliwe będzie tylko przez realizację celów częściowych:

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej do wszystkich terenów gminy przez poprawę jakości dróg gminnych,
- zwiększenie stopnia skanalizowania gminy,
- wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych „u źródła”,
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów przez rozbudowę uzbrojenia technicznego,
- poprawę podstawowej infrastruktury społecznej,
- ochrony środowiska naturalnego
- inwestowanie w sprzęt pożarniczy
- inwestowania w odnawialne źródła energii
- aktywizacja osób bezrobotnych
- wsparcie rozwoju usług i produkcji
- wsparcie funkcjonowania organizacji pozarządowych

Cele te będą realizowane między innymi poprzez realizację projektów inwestycyjnych wykazanych w części VI Planu.

Realizacja projektów przyczyni się do realizacji celów częściowych, dla których następujące wskaźniki produktu projektu będą monitorowane:

- wzrost długości dróg o utwardzonej nawierzchni,

- zwiększenie stopnia skanalizowania,
- liczba gospodarstw domowych objęta selektywną zbiórką odpadów, zasilana odnawialnymi źródła energii,
- liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej,
- liczba osób potrzebujących objętych opieką,
- zakupione samochody strażackie oraz sprzęt gaśniczo-ratowniczy,
- liczba nowo powstałych organizacji pozarządowych,
- poprawa bezpieczeństwa na drogach.

Ideąłem będzie osiągnięcie przez te wskaźniki wartości 100%. Jednak to wymaga czasu i pieniędzy. Będą one rosły wraz z postępowaniem w realizacji projektów. Program rozwoju gminy obejmuje na razie lata 2014 – 2020. W miarę potrzeby okres ten będzie przedłużany. Bardzo ważnymi wskaźnikami informującymi o realizacji wszystkich celów są wskaźniki odnoszące się do rozwoju gminy i wzrostu gospodarczego.

Są one następujące:

- wzrost ilości pozwoleń na budowę,
- wzrost ilości podmiotów działających na terenie gminy,
- wzrost ilości miejsc noclegowych,
- wzrost zatrudnienia poza rolnictwem,
- zmniejszenie wskaźnika bezrobocia,
- wzrost dochodów mieszkańców,
- liczba mieszkańców gminy.

Wskaźniki te powinny jak najszybciej rosnąć. Nie dotyczy to wskaźnika bezrobocia, który powinien być jak najniższy.

VI. Plan inwestycyjny na lata 2016-2020

Inwestycje drogowe

W celu poprawy infrastruktury drogowej planowane jest sukcesywnie budowa, przebudowa oraz remonty dróg gminnych z wykorzystaniem środków pomocowych zarówno z budżetu Unii Europejskiej, krajowych programów wsparcia, jak również w ramach środków własnych.

Inwestycje oświetleniowe:

- Modernizacja oświetlenia ulicznego poprzez wymianę lamp na energooszczędne,
- Wymiana słupów oświetleniowych (latarnie miejskie) w Szepietowie.

Inwestycje oświatowe:

- Zakup wyposażenia dla Gminnego Ośrodka Kultury w Szepietowie
- Rewitalizacja i zagospodarowanie placu przy Gminnym Ośrodku Kultury w Szepietowie do celów rekreacyjno-widowiskowych
- Dostosowanie obiektów oświatowych gminy Szepietowo na cele realizacji zadań z zakresu wychowania przedszkolnego (remonty pomieszczeń, przygotowanie zaplecza socjalno-bytowego, zagospodarowanie przylegającego terenu, dostosowanie na potrzeby osób niepełnosprawnych, zakup wyposażenia),
- Wyposażenie sal lekcyjnych w szkołach w sprzęt multimedialny,
- Wyposażenie nauczycieli w komputery przenośne,
- Remont SP w Szepietowie oraz remont dachu szkoły i sali gimnastycznej,
- Wykonanie boiska wielofunkcyjnego przy PG w Szepietowie,
- Zagospodarowanie terenu z placem zabaw przy SP w Wojnach Krupach,
- Wykonanie zajazdu autobusowego i zagospodarowanie terenu z podjazdem dla osób niepełnosprawnych przy SP w Dąbrówce Kościelnej, zagospodarowanie terenu przy szkole,
- Przebudowa i rozbudowa zaplecza socjalno-szatniowego na stadionie miejskim w celu zwiększenia funkcjonalności obiektu na potrzeby rekreacji,
- Budowa Sali Gimnastycznej do gier zespołowych w Szkole Podstawowej w Dąbrówce Kościelnej.

Inwestycje ochrony środowiska:

- Budowa indywidualnych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach,
- Dokończenie zbiorczej kanalizacji sanitarnej w Szepietowie-Wawrzyńcach,
- Budowa kanalizacji ulicy Przemysłowej i przy ulicy Nowy Świat,
- Urządzenie terenu rekreacyjnego w miejscowości Włosty-Olszanka,

- Urządzenie terenu rekreacyjnego w miejscowości Wyliny-Ruś,
- Urządzenie terenu rekreacyjnego w miejscowości Szymbory-Jakubowięta,
- Urządzenie terenu rekreacyjnego w miejscowości Szepietowo,
- Rewitalizacja terenu w miejscowości Szepietowo (przy stawach na „gliniankach”) z przeznaczeniem na cele rekreacyjne,
- Rewitalizacja parku przy ulicy Piwnej w Szepietowie,
- Wsparcie budowy indywidualnych instalacji OZE (kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne i biogazownie),
- Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Szepietowie,
- Rewitalizacja terenu w miejscowości Szepietowo-Wawrzyńce z przeznaczeniem na cele rekreacyjne,
- Modernizacja SUW w Średnicy,
- Budowa tunelu do osuszania osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków,
- Gazyfikacja gminy.

Inwestycje w tereny inwestycyjne i wsparcie przedsięwzięć innowacyjnych:

- Pozyskanie gruntów pod tereny inwestycyjne,
- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- Organizacja targowiska gminnego.

Inwestycje mające na celu ochronę dziedzictwa narodowego, miejsc pamięci i męczeństwa:

- Renowacja cmentarzy wojennych z okresu I Wojny Światowej,
- Renowacja obiektów zabytkowych wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Dąbrówka Kościelna: pomnik Polskiej Organizacji Wojskowej i kolportaż strażacki.

Inwestycje inne:

- Montaż dźwigu dla osób niepełnosprawnych oraz zagospodarowanie terenu przy budynku Urzędu Miejskiego w Szepietowie,
- Modernizacja sieci komputerowej, wymiana serwera w budynku Urzędu Miejskiego,
- Wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych oraz zagospodarowanie terenu wokół Ośrodka Zdrowia w Szepietowie,
- Budowa sieci wodociągowej do kolonistów wsi Nowe Gierały i Wyliny-Ruś,
- Uzbrojenie terenów, które będą przeznaczone na cele mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne po przyjęciu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Zakup wozów strażackich oraz sprzętu ratowniczo-gaśniczego,
- Budowa targowiska miejskiego w Szepietowie.

VII System wdrażania

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Szepietowo został zatwierdzony uchwałą Rady Miejskiej w Szepietowie i przekazany do realizacji dla Burmistrza Szepietowa. Jego wdrażaniem zajmą się pracownicy Urzędu Miejskiego, którzy będą realizowali projekty inwestycyjne określone w programie. Pracownicy zajmą się:

- przygotowaniem wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów (załączników),
- przygotowaniem dokumentacji technicznej projektów,
- obsługą finansową projektów,
- monitorowaniem realizacji projektów,

VIII Sposoby monitorowania

Nadzoru nad realizacją planu dokonywać będzie Burmistrz Szepietowa w trybie bieżącym. Monitoringu realizacji projektów dokonywać będą pracownicy Urzędu Miejskiego. Komisje Rady Miejskiej zajmą się oceną, na poziomie realizacji poszczególnych działań, i wytyczeniem kierunków modyfikacji planu w zależności od potrzeb. Wnioski przedstawiane będą na Sesji Rady Miejskiej.

Po dokonanej analizie realizacji planu przez Radę Miejską, Burmistrz uwzględniając konsultacje społeczne, przygotowuje korekty planu, które wdrożone zostaną w postaci zarządzeń.

SPIS MAP:

Mapa 1. Położenie Gminy Szepietowo w województwie podlaskim	5
Mapa 2. Układ komunikacyjny Gminy Szepietowo	22
Mapa 3. Infrastruktura techniczna Gminy Szepietowo.	32
Mapa 4. Intensywność organizacji produkcji rolniczej (Ir + z)	37
Mapa 5. Przydatność gminy dla rolnictwa integrowanego (SWPI)	37
Mapa 6. Przydatność gminy dla rolnictwa ekologicznego (SWPE)	38
Mapa 7. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy	38

SPIS TABEL:

Tabela 1. Wykaz sołectw Gminy Szepietowo	6
Tabela 2. Średnia dobową temperatura powietrza w °C w Gminie Szepietowo	9
Tabela 3. Średnie miesięczne opady (w mm) na terenie Gminy Szepietowo	10
Tabela 4. Rośliny prawnie chronione na terenie Gminy Szepietowo	12
Tabela 5. Ptaki na terenie Gminy Szepietowo	13
Tabela 6. Dane techniczne ujęć wody Gminy Szepietowo	27
Tabela 7. Dane techniczne gminnej oczyszczalni ścieków w Szepietowie	28
Tabela 8. Stan własności gruntów Gminy Szepietowo	33
Tabela 9. Ludność Gminy Szepietowo	42
Tabela 10. Bezrobotni w Gminie Szepietowo	45
Tabela 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.	46
Tabela 12. Szkoły podstawowe i gimnazjum funkcjonujące na terenie Gminy Szepietowo w roku szkolnym 2014/2015	47
Tabela 13. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjum funkcjonujących na terenie Gminy Szepietowo w roku szkolnym 2015/2016	47
Tabela 14. Liczba uczniów w szkołach podstawowych do roku szkolnego 2015/2016 w poszczególnych obwodach szkolnych.....	48-50
Tabela 15. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Szepietowo w latach 2008 - 2016.....	50
Tabela 16. Dochody i wydatki 2013 - 2019	52
Tabela 17. Dochody i wydatki ogółem na 1 mieszkańca w latach 2013 - 2019	53

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Średnia dobową temperatura powietrza w °C w Gminie Szepietowo	9
Wykres 2. Średnie miesięczne opady (w mm) na terenie Gminy Szepietowo.....	10
Wykres 3. Powierzchnia (w ha) Gminy Szepietowo.....	33
Wykres 4. Stan własności gruntów Gminy Szepietowo.....	34

Wykres 5. Zmiana liczby mieszkańców Gminy Szepietowo	43
Wykres 6. Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy Szepietowo	43
Wykres 7. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym na terenie Gminy Szepietowo	44
Wykres 8. Przyrost naturalny w Gminie Szepietowo.....	44
Wykres 9. Bezrobotni w Gminie Szepietowo	45
Wykres 10. Poziom bezrobocia na terenie Gminy Szepietowo	46
Wykres 11. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Szepietowo w latach 2008 - 2015.....	51
Wykres 12. Dochody i wydatki 2013 - 2019	52